

Keresztút—Levél

A Felsőpetényi és Jpolyvecei
Evangelikus Gyülekezetek Hírlevele

Ádvent—Karácsony—Óév—
Újév—Böjt—Húsvét—Pünkösd—
Szentháromság — 2008. november

Az éjszaka sötétjében

Advent akkor van, ha kibírom saját sötétségemet és a világot beborító sötétet, ha nem menekülök bele sietve a sokszínűomatú prospektusok tarka világába, ha nem gyűjtök elsietetten fényeket, és teszek úgy, mintha; ha nem vigasztalódom a békéről, örömről, szeretetről csevegő műanyag világ olcsó vigaszával.

Advent – az a sötétség, amelyre szükségem van, hogy egyáltalán megláthassam a csillagokat, hogy fölfedezhessem a Csillagot. Advent a megtörttség azon állapota, amelyben fölcillanhat az egészség reménye, advent az az összetörttség, amelyet átélve remény ébred bennünk a kiteljesegett, a megszentelt létezésre, az üdvösségre. Adventben arra várunk, hogy történjék valami. Advent – vágyakozásunk az egészen Más után, epekedés a Másik után.

Advent egyáltalában nem arról szól, hogy minden csupa ragyogás, világosság és szépség. Advent sötétség, hallgatás, éjszaka, amelyben életünk végső kérdéseivel kell szembenéznünk. Advent ugyanakkor a fölkelő csillag is, a hallgatást megtörő Szó, az élet felé nyújtózó szenvedélyes vágy...

Advent ugyanakkor lehetőséget nyújt arra is, hogy a sötétségben, a hallgatásban, a magányban megérinthessen minket az egészen Más, esélyt kínál arra, hogy a Másik érintését érzékeljük. Az advent az éjszaka sötétje, de ez az éjjeli sötétség az új nap kezdetét rejti öln, amelyik új napon már semmi sem lesz ugyanaz, mint ami egyszer volt.

Andrea Schwarz
(ford.: E. Kriszta 2007 adventjén)

Örömének

Ma örömkönnyet hullat mind a két szemünk.
Ma igaz boldogság e házba belépnünk.
Felöltöztetjük szépen ünneplő szívünk;
Énekszó, imádság áldja hű Vezérünk.

Urunk, te jó Megváltó Krisztusunk!
Szent hódolattal mind teled járulunk.
Te légy az Igazságunk, Életünk, Utunk!
Pásztorolj, tanácsolj, áldott, szent Királyunk!

Az ajtókat kitárjuk mindenki előtt,
És szeretettel hívjuk a bűnben élőt.
Ha bocsánatod, Jézus, szíveket betölt,
Örömtől derül majd szerte az egész föld.

Urunk, te jó Megváltó Krisztusunk!
Szent hódolattal mind teled járulunk.
Te légy az Igazságunk, Életünk, Utunk!
Pásztorolj, tanácsolj, áldott, szent Királyunk!

Gerzsenyi Sándor, Pécs, 1984.

*(Elhangzott Felsőpetényben,
a 2007-es templomszentelési emlékünnepen)*

Édesanyámnak

A mi drága édesanyánk
sokat küzd és fárad értünk;
korán kel és későn fekszik,
nagy Istenünk, áldd meg, kérünk.

Töltsd be szívét türelemmel,
új erővel, ha elfárad;
mert anyukánk minden napja
csupa szeretet-szolgálat!

Varga Erzsébet

Ünnep—Tár

Ádvent—Karácsony—Őév—Újév—Vízkereszt— Húsvét—Pünkösd—Szentháromság

Ne akarj kereszteden könnyíteni!

Kemény a harc, nehéz a kereszt terhe.
Nem bírom már! — sóhajtod csüggedezve.
De tarts ki! Egyszer meglátod, megérted,
hogy a keresztre miért volt szükséged.

Vándor roskad le az útszél kövére.
Bot a kezében. Bárcsak célhoz érne!
De nem megy tovább! Hogyan érje el,
Ha olyan nehéz terheket cipel?

Amikor indult, erős volt és boldog.
Azóta annyi minden összeomlott.
Magára maradt. Szép napoknak vége.
Keserves, árva lesz az öregsége.
Szívében ott a kérdés szüntelen:
Mért lett ilyen az út, én Istenem?!
Ahogy így töpreng, kicsordul a könnye,
és leperdül az útszéli göröngyre.

Aztán elcsendesedik. Lehet-e
ilyen csüggedt, ha Isten gyermeke?
Magasba emeli tekintetét.
Ott majd megérti, amit itt nem ért.
Fogja botját, és indul vánszorogva
Mintha a domboldalon kunyhó volna!
Odaér. Bemegy. Fáradtan lefekszik.
Elég volt már a vándorlásból estig.
Soká eltöpreng még bajon, hiányon,
míg végre lassan elnyomja az álom.

S magát álmában is vándornak látja,
útban a távol mennyei hazába.
A mennyei város ragyog feléje.
Oda igyekszik, siet, hogy elérje.
Kezében vándorbot, vállán keresztje.
Vállára azt maga Isten helyezte.
Siet örömmel. Föl! Előre! Föl!
A messzi cél, mint csillag, tündököl.

Hőség tikkasztja. Keresztje teher.
Útközben néha pihennie kell.

Kedves ház kínál pihenést neki.
Súlyos keresztjét ott leteheti.
S ahogy tovább-indulna, mit vesz észre?
Tekintete ráesik egy fűrésze.

»Olyan súlyos keresztet cipelek.
Jobb, ha belőle lefűrészelek«
— mondja magában.
»De jó, hogy megtettem!
Sokkal könnyebb!«
— sóhajt elégedetten.

Siet tovább. Mindjárt elfogy az út,
S eléri a ragyogó gyöngykaput.
Ó, már csak egy patak választja el!
Jön-megy a partján, hídra mégse lel.
De hirtelen eszébe jut keresztje:

A túlsó partra az most híd lehetne.
Jaj, nem ér át! Hiába próbálgatja:
hiányzik a lefűrészelt darabja.
»Mit tettem!« — kiált kétségbeesetten.
»Most a cél közelében kell elvesznem,
mert keresztemet nehéznek találtam!«
S ott áll a parton keserű önvádban.

Azután új vándort lát közeledni,
s mert keresztjéből nem hiányzik semmi,
mint hídon, boldogan indulhat rajta,
hogy átjusson békén a túlsó partra.

»Rálépek én is!« Reménykedni kezd:
az ismeretlen, idegen kereszt
hátha átsegíti. Rálép, de recsen
lába alatt. »Jaj, Istenem, elvesztem!
Uram, segíts!« Így sikolt, és felébred.
Még a földön van. Előtte az élet.
Csak álom volt a kín, a döbbenet.

»Meváltó Uram, köszönöm Neked!
Keresztemet Te adtad, ó, ne engedd,
hogy egy darabot is lefűrészeljek!
Amilyennek adtad, olyan legyen!
Te vezetsz át a szenvedéseken.
A Te kereszted szerzett üdvösséget,
De mivel az enyémet is kimérted,
Te adj erőt és kegyelmet nekem,
Hordozni mindhalálig csendesen!«

Ismeretlen szerző

Hány évig tart a karácsony?

Fél szemmel nézem a TV-t, és mit látok? A bankoknak is vannak már karácsonyi reklámjaik! De nem olyan szocializmusos, „*Boldog karácsonyt kíván kedves ügyfeleinek az OTP!*” De nem ám! Hanem arra próbálnak rábeszélni, hogy vegyünk fel személyi kölcsönt és abból vegyünk ajándékot szeretteinknek karácsonyra.

Nekem az egész karácsonyi vásárlási mizéria eleve az agyamra megy. Mert ezen a napon eredetileg — ez persze mára jobbra feledésbe merült — egy nincstelen és hajléktalan, később politikai menekült házaspár gyerekének, egy birkaistállóban való születését ünnepeljük. Mindezt aztán tesszük a mindenki által megengedhető legnagyobb pénzpazarlás keretében. Pontosabban ez történt eddig.

De most már továbbfejleszthetjük a dolgot — végre már nem csak a lehetőségein végső határáig pazarolhatunk, hanem azon túl is, tovább! Hurrá! Ugyanis felvehetünk karácsonyi személyi kölcsönt, és bőven pazarolhatunk a jövőendő keresetünkből is!

Mindig kitör belőlem a *'lelkesezés'*: rögtön meg is néztem a bank konstrukcióját. Nem reklámozom melyik, megnéztem és a többi se jobb. Szóval felvehetünk 800 000 Ft személyi kölcsönt akciósan 15 918 Ft havi törlesztő részletért. És most jön a poén, ezt mindössze csak 84 hónapon át kell fizetnünk! Hét éven keresztül! Gyerekeim hallgatják a *Kaláka* karácsonyi CD-jét, ahol azt éneklük: „*Húsvétig tart a karácsony*”. De nem: ha személyi kölcsönt vesz fel, hét évig tarthat az idei karácsony! Amíg a 800 000 Ft után vissza nem fizetjük az 1 337 112 Ft törlesztést. (THM: 19,28-37,72%* — mondja a reklám alja, és a csillag a szokásos és terjedelmes apró betűkre utal.)

Meg kellene ezt a dolgot gondolni. Mert csak felvestem: Mi van meg önnek azok közül a dolgok közül, amiket hét éve (84 hónapja) kapott karácsonyra? Vagy akár a három évvel (36 hónappal) ezelőtt kapott dolgok közül? Félve kérdelem, van még egyáltalán valami abból, amit tavaly kapott?

Az egyik ügyfelem elszörnyedve mesélte: a szomszédja kint parkol a ház előtt, mert a garázs tele van a gyerek játékaival. Mindent megvesz a gyereknek, mert ő semmit sem sajnál a gyerektől — mondja a szomszéd. De a gyerek egyetemére, életkezdésére egy forintot sem rak félre... Akkor most mire is van igazán a gyereknek szüksége?

Ebben a nagy karácsonyi sürgés-forgásban kellemes készülődést kívánok! Legyen szép és emlékezetes karácsonyuk! De egyet azonban nem kívánok: olyan karácsonyt, amit 84 hónapon keresztül emleget, csekk befizetésével...

dr. Tóth András (2007)

Pünkösöd

János 14:26

Ma is hirdetik az Igét
A pünkösdi tüzes nyelvek,
Hogy részesei lehessünk
A mennyei szeretetnek.
Lelkesedő, erős hittel
Ma is járják a világot,
— Égi kincset hintve szerte, —
A hűséges tanítványok.

Ne csüggedj el, gyöngé ember,
Ha sújt nyomorúság, bánat,
Az erősítő Szentlelket
Krisztus adta a világnak!
Azért küldötte az Atya,
Hogy vigaszul melléd álljon,
S az ég felé vivő úton
Győzhess minden akadályon.

A Szentlélek erejével
Új édenkert nyílik itten;
De hit nélkül boldog élet
Sem itt, sem odaát nincsen.
Az Atyánál úgy kaphatunk
Örök üdvöt, égi helyet, —
Ha szívünkbe zárjuk, amit
Hirdetnek a tüzes nyelvek!

*Piován Győző (elhangzott
Felsőpetényben, 2008 Pünkösdjén)*

Pünkösöd napja

Aki nem tud a hit szárnyán
A magasba szállni,
Nem is tud a Megváltónak
Szentlelkére várni.
Ó, emberek! Krisztus nélkül
Mit ér ünneplétek?
Nincs ott pünkösöd, nincs ott áldás,
Ahol nincs Szentlélek.

Azért tehát Őt várjátok!
Őt várjátok, — eljő
Hittel égő lelketekbe,
Mint a nyári szellő...
Eljön Krisztus szeretettel,
Eljön Szentlelkével,
Ha várjátok s imádjátok
Pünkösdi reménnyel!

Megtelik a szív és lélek
Nemes indulattal,
Ha bevonul oda Krisztus
Teljes diadallal.
Csak úgy lehet pünkösöd napja
Áldás, öröm, béke —
A győzelmes, igaz hitnek
Gyönyörű pecsétje!

*Somogyi Imre (elhangzott
Felsőpetényben, 2008 Pünkösdjén)*

Mag—Tár

Szeretethimnusz

2004 pünkösdjekor már megjelent hírlevelünk oldalain az azóta püspökké választott Fabiny Tamás parafrázisa (átíratát-fogalmazása, magyarázata). Idén azonban Ötvened vasárnapján 1Kor 13. volt az igehirdetési alapige, amelyben említettem ezt az írást, de az igehirdetés keretébe nem fért bele. Ehelyett arról beszéltem, hogy majd az újságunkba elhelyezhető. Így hát, ha ismétlés is, mégis újra olvashatjuk ezt az átíratot a Szeretetről. Együttal egy baptista körből származó másik átfogalmazást is:

Isten = Szeretet

Ha olyan kiváló szónok vagyok, mint Kosuth Lajos, vagy Martin Luther King-el együtt hirdetem, hogy „van egy álom”, de szeretet nincs bennem, olyan vagyok, mint egy leomlott templomtorony megrepedt harangja.

Ha futurológusként, a jövő mérnökeként, vagy csalahatlan közvélemény-kutatóként előre látom is a jövőt, szeretet pedig nincs bennem, olyan vagyok mint egy összelapított üres kólásdoboz, mit unottan rugdosnak a kamaszok.

Ha akkora hitem van, mint Assisi Szt. Ferencnek, Luther Mártonnak, és egy dunántúli paraszt-asszonynak együttevve, de szeretet nincs bennem, olyanná lettem mint a szél által cibált ördögseker.

Ha önfeláldozóan támogatok alapítványokat, vagy tizedet adok minden jövedelmemből, szeretet pedig nincs bennem, olyanná lettem, mint aki követ ad kenyér helyett és skorpiót hal helyett.

Ha két végén égetem is a gyertyát, hajnaltól késő estig robotolok, éveken át nem megyek szabadságra, ám szeretet nincs bennem, olyanná lettem, mint egy üres belü hagyma.

Ha naponta végigjárom a damaszkuszi utat, ha rongyosra olvasom a Bibliámat, és halálomra is bizakodó hittel, betegek kenetével és szent útravalóval megerősítve készülök, ha szeretet nincs bennem, semmi hasznom abból.

A szeretet jelentéktelen, mint amikor számárháton vonul be valaki a városba. A szeretet nevetés tárgya, mint amikor valakinek nádszálat és töviskoronát adnak. A szeretet balek, mint amikor valaki kínzóért imádkozik. A szeretet esendő, mint amikor valaki azt mondja „Szomjazom”. A

szeretet meglepő, mint amikor valaki szelíden megszólít egy gyászoló asszonyt a hajnali kertben. A szeretet játékos, mint amikor valaki tanítványai előtt megy Galileába.

A szeretet nem fúj egy követ a bennfentesekkel, nem kacsint össze a hatalommal, nem bizonygatja önmaga fontosságát, nem örül a pártok és politikusok acsarkodásának, de együtt örül az asszonnyal, aki megtalálta elgurult drachmáját.

A szeretet nem örül az ügyeskedéssel szerzett vagyonnak, de együtt örül a rét madaraival és a mező liliomaival. Nem örül a doppingszerrel elért világsúcsnak.

A szeretet nem szűnik meg soha. Nem veszíti el szavatosságát, el nem évül, nem lesz unalmas mint a tegnapi újság.

Legyenek bár Istentiszteletek, véget fognak érni, legyenek bár egyházak, meg fognak szűnni, legyenek bár ökumenikus mozgalom, el fog töröltetni.

A szeretet nélküli felelősség figyelmetlen,
A szeretet nélküli igazság kemény,
A szeretet nélküli okosság gögös,
A szeretet nélküli barátság hűvös,
A szeretet nélküli rend kicsinyes,
A szeretet nélküli hatalom kíméletlen,
A szeretet nélküli birtoklás fősvény.

A szeretet nélküli adakozás képmutató,
A szeretet nélküli vallásosság bigott,
A szeretet nélküli hit vakbuzgó,
A szeretet nélküli remény fanatikus,
A szeretet nélküli élet értelmetlen.

Fabiny Tamás

Isten szeretete gyökere, felebarátunk szeretete gyümölcse az Élet Fájának. Egyik sem létezhet a másik nélkül; de az egyik ok, a másik hatás, és a két nagy parancs sorrendjét nem lehet fölcserélni.

William Temple

A szeretethimnusz hétköznapi változata

Ha a házamat ízlésesen ékesítem csodaszép virágokkal és díszekkel, de nincs bennem szeretet a családom iránt, nem vagyok más, mint ügyes lakberendező.

Ha a konyhában fáradozom, a legfinomabb süteményeket készítem el, inyenceket is kielégítő ételeket varázsolok a csodálatosan megterített asztalra, de nincs bennem szeretet a családom iránt, nem vagyok más, mint egy jó szakácsnő.

Ha besegítek a szeretetszolgálat konyháján, énekelek az öregotthonban, és minden vagyonomat jótékonykodásra fordítom, de nincs bennem szeretet az idős emberek iránt, semmi hasznom abból.

Ha sok jó cselekedetet viszek véghez, megpróbálok becsületesen élni, és kantátákat zengek a kórusban, de Jézus Krisztus nem él a szívemben, akkor nem értettem meg, miről is van szó tulajdonképpen.

A szeretet félbehagyja a sütést, hogy átölelje a gyermekeket.

A szeretet otthagyja a díszítést, és megcsókolja a férjét.

A szeretet a sietség és a stressz ellenére is kedves.

A szeretet nem irigyli mások pazar házát és gyors autóját.

A szeretet nem kiabál rá a gyerekekre, hogy menjenek már el az útból, hanem hálás, hogy vannak, és hogy olykor útban lehetnek.

A szeretet nemcsak azoknak ad, akik vissza is tudnak adni valamit, hanem éppen azokat ajándékozta meg örömmel, akik ezt nem tudják viszonzni.

A szeretet mindent elhordoz, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr.

A szeretet soha el nem múlik.

A drága étkezéslet eltörhet, a gyöngysor elveszhet, vagy tönkremehet, a földi dolgok nem tartanak örökké, de a szeretet ajándéka megmarad.

Ne kívánd!

- felebarátod adottságait
- szomszédod kényelmes lakását
- barátod új autóját
- barátnőd drága ruháit
- a munkatársad sportos kinézetét
- testvéred tehetséges gyermekeit

Miért ne?

- Mert akkor nem ismered fel:
- milyen értékes vagy te magad Isten szemében
- hogy Isten szeret téged
- hol szunnyadnak saját adottságaid
- hogy milyen otthonos a te lakásod
- hogy mennyire gazdag is vagy tulajdonképpen!

(<http://baptista.hu/ersekcsanad/atokeletesszeretet.htm>)

Az okos ács

Két testvér, aki egymás mellett élt és gazdálkodott, összeveszett. Ez volt az első komoly összetűzésük negyven év alatt, amióta egymás mellett dolgoztak, megosztották gépeiket, munkaerőiket, az alapanyagot. Az egész dolog egy apró félreértéssel kezdődött, mely veszekedésbe torkollott. Összeszólalkoztak, és ezután néhány hét csend következett.

Egyik reggel valaki bekopogtatott a János ajtaján. János kinyitotta az ajtót, és előtte állt egy ember ácsfelszereléssel.

— Munkát keresek. — mondotta — Nincs valami, amiben segíthetnék neked?

— De igen. — válaszolta az idősebb testvér — Tudok számodra munkát. Nézd azt a patakot, ott annál a gazdaságnál. Az a szomszédom farmja, vagyis voltaképpen a testvéremé. Egy héttel ezelőtt még, azon a helyen egy rét állt, de ő kotrógépet fogott és most... a rét közepén ez a patak folyik. Talán azért tette, hogy feldühítsen, de én megmutatom neki. Látod azt a farakást a pajta mellett? Azt akarom, hogy állíts fel nekem oda egy magas kerítést, hogy soha többé ne lássam sem a telkét, sem az arcát.

Az ács felelte:

— Úgy gondolom, értek hozzá. Mutasd meg, hol vannak a szögek, és igyekszem úgy megcsinálni, hogy elégedett legyél.

János segített az ácsnak összekészíteni az anyagot. Azután elment egész napra a városba. Az ács egész nap keményen dolgozott, méricskél, fűrészelt, kalapált. Amikor a gazda napnyugtára visszatért, éppen befejezte a munkáját. Nagy csodálkozására nem állt ott semmiféle kerítés, hanem egy híd. Egy híd, amely összekötötte a patak mindkét partját. Valóban nagyon jól felépítette. A szomszéd, a gazda öccse pedig, kinyújtott karokkal haladt át a hídon.

— Igaz barát vagy, mivel annak ellenére, amiket mondtam neked és tettem veled, felépítetted ezt a hidat.

A két testvér kezet fogott egymással. Amikor megfordultak, az ács a szerszámait szedte össze.

— Várj, maradj még pár napot. Van még számodra más munka is — mondta János.

— Szívesen maradnék — válaszolta az ács —, de még sok ilyen hidat kell felépítenem.

Ismeretlen szerző

Esemény—Tár

Ádventi gyertyagyújtások Felsőpetényben

Gyerkekmunkásaink és az általuk vezetett gyermekek jóvoltából idén is versekkel ünnepélyesebbé tett gyertyagyújtással kezdtük ádventi istentiszteleteinket.

Tavaly már olvashattuk gyülekezeti hírlevelünk hasábjain az ádventi koszorú rövid történetét, valamint a gyertyaszíneket sorát — GYŐRI JÁNOS édesapja elgondolásai szerint. Bizonyára sokan már nem emlékeznek ennek rendszerére, ezért idén is elmondtam az istentiszteleteken. Talán újságunkban sem árt rövidítve összefoglalni.

A koncepció az ógyházban ádvent vasárnapjain használt evangéliumi igeszakaszokból indul ki, mégpedig a következőképpen:

Ádvent 1. vasárnapjának evangéliuma *Mt 21,1-9*. — Jézus szamárháton való bevonulása Jeruzsálembe egyszerre tárja elénk az Úr alázatát és hatalmát. Királyi voltához nemesfém illik, rejtettségéhez 'csak' a második legértékesebb nemesfém: **ezüst**.

Ádvent 2. vasárnapjának evangéliuma *Lk 21,25-36*. — A dicsőségben visszatérő Emberfia áll előttünk. Teljhatalmához már a legnemesebb fém való: E vasárnap gyertyájának színe: **arany**.

Ádvent 3. vasárnapjának evangéliuma *Mt 11,2-10*. — Keresztelő János hitének megingása. E vasárnap hoz a bűnbánat színe illik: **lila**.

Ádvent 4.: *Jn 1,19-28*. — Keresztelő János fellépésének bátor kezdete. A prófétai bizonyosság, a mártíromság, Szentlélek színe: **piros**.

Ádventi vendégszolgálatok

Hagyományainkhoz híven decemberben vendégek szolgáltak esti istentiszteleteinken. Egy meglepetésül szolgáló és egy Felsőpetényben már tulajdonképpen jól ismert vendéggel találkozhattunk. A vendégek szolgálatának jobb kihasználása érdekében továbbra is úgy szerveztük az alkalmakat, hogy mind Ipolyvecén, mind Felsőpetényben prédikáltak — idei Ádventünkben a *Hegyi beszéd* egy-egy részéről.

Egy plébános

BENCSIK TIBOR személye jelentette a meglepetést. A rét-sági plébános december 4-i érkezésének híre többekben kérdéseket vetett fel: Miért római katolikus pap, és nem evangélikus lelkész jön, ahogyan lenni szokott a böjti sorozatokban? Mindenképp örvedetes, hogy gyülekezeteink megismerkedhettek vele, mert így olyasmiről szerezhetek tapasztalatot, ami bizonyára sokaknak újdonság volt. Tibor atya ugyanis nagy rajongója LUTHERnek, és LUTHER minden magyarul megszerzhető könyvét olvasta. (Ez általában még evangélikus lelkészeinkről sem mondható el!)

Mt 5,13-16. alapján prédikált. Ádventet arra használjuk ki, hogy lelkiileg felkészüljünk Karácsonyra. Akkor vagyunk méltók az ember, vagy még inkább a keresztyén névre, ha ajándékba kapott életünket mások szolgálatába állítjuk. Jézus a *Hegyi beszéd*ben erre a szolgálatra kötelezi minden követőjét: arra, hogy a föld sójává, a világ világosságává változzon. Ki kell mondani az igazságot — LUTHER MÁRTON is mindig kimondta az igazságot —, hogy a mai világ istentelenségben, sötétségben él. A világot szinte akarata ellenére kell meggyőznünk a Jézusi tanítás életet gazdagító hatalmáról.

A mai ígéze eszünkbe juthat az egyik GRIMM-mese, amelyben a király megkérdezi, ki hogyan szereti őt. A legidősebb úgy, mint a cukrot. A kö-

zépső úgy, mint valami nagyon szép ruhát. A legkisebb úgy, mint a sót. A király elűzte legkisebb lányát — később megbánta ugyan, de többé már nem láthatta lányát. Az emberiség igen sokszor ehhez az oktalan királyhoz hasonlóan cselekszik: nem ismeri fel az evangélium életet megtartó és ízesítő hatalmát. Nem kell az evangélium sója, nem kell Krisztus világossága. Ennek az elutasításnak igen veszélyes következményeit láthatjuk nap mint nap. Az *Európai Unió* is tudatosan elutasította alkotmányából a keresztyénségre való utalást. Éppen a keresztyén gyökerek, amelyben

Európa fölépült, nevelkedett és élt. Az a társadalom, amely elutasítja Krisztus tiszta evangéliumát, úgy tesz, mint az oktalan király, aki elűzte házából a lányát. Vajon az elűzött Krisztus helyét ki foglalja el a mi jelenlegi világunkban? Az erőszakosok, akik eltiporják a gyengébbeket; a dúsgazdagok, akik nyomorba taszítják a szegényeket! Egy érzés és irgalom nélküli világban nincs szükség az öregekre, a betegekre, és kiesnek a versengésből az élet elesettjei. Nem ezt tapasztaljuk testvéreim, a mindennapi életben? Sorra szétesnek a családok — pedig a család minden nemzetnek az alapsejtje! Azt hangoztatják, hogy

nem bűn a gyermekgyilkosság; az eutanáziát a parlamentben jóváhagyják. Ez a nemzet pusztulása. És jaj annak, aki nem hajt fejet ez előtt az új-kori aranyborjú előtt!

Igaz ugyan, hogy az elutasítás nem tudja véglegesen eltüntetni Krisztus sóját és világosságát az emberi élet asztaláról. Az egyház ma is felkínálja mindenkinek a krisztusi sót, a krisztusi világosságot. Tudunk-e keresztyén ízt adni a társadalomnak, világoskodni sötét korunkban? A sóból nem kell sok — az étel is csak elsózott lesz, ha túlzásba visszük a sózást. Nekünk, keresztyéneknek sem kell soknak lennünk. Nem az számít, mennyien vagyunk a templomban — hanem hogy tudjunk ízt adni ennek a világnak, társadalomnak.

Egy esperes

DETRE JÁNOS Felsőpetényben ismert, iktatósom alkalmával is járt gyülekezetünkben, mindkét fiunkat ő keresztelte, így volt alkalom találkozni vele és hallgatni igehirdetését is. Most adventi sorozatunk igehirdetőjeként is járt a két gyülekezetben, immáron nyugdíjas lelkész-ként. A *Hegyi beszédből* december 18-án következő rész *Mt 7,24-27.* volt.

Az adventi idő emlékeztető arra, amit Isten dolgairól eddig hallott a gyülekezet igehirdetéseiben: ígéreteiről, mindarról, amit Isten tett.

Az aszódi gyülekezet negyedik lelkésze az anyakönyvbe egy verset írt szolgálata kezdetekor.

Összefoglalta a múltat és egyben programbeszédet is írt, amelyet szeretett volna a gyülekezetben megvalósítani. Úgy fogalmazott, hogy a gyülekezet első lelkésze volt a palántázó, a második lelkész volt az öntöző, a harmadik pedig a kapáló. Azt írja: De Isten adta a növekedést. Ezzel jelezte, hogy mindaz, ami a gyülekezetben történik, az Isten munkája, és az Istennek való engedelmisség gyümölcse.

Jézus ebben a házépítés hasonlatát teszi élénk, két-félét: az egyik háznak van alapja, a másiknak nincs. Külsőleg lehetnek hasonlóak, de az állaga az egyiknek tartós, a másiknak ideiglenes. Ezzel azt szemlélteti, hogy az okos ember az életét úgy rendezi be, hogy igyekszik mindenben Istennek engedelmes lenni — nemcsak hallgatja az ígét, hanem megcselekszi. Ezt nekünk, mint karácsonyra készülő gyülekezetnek, nagyon végig kell gondolnunk, hiszen az Istennek való engedelmisség adja a mi karácsonyunkat is.

Amikor Jézus az alapról beszél, akkor ez attól függ, hogy mi következik az életben az igehallgatásból. Az igehallgatás olyan, mint az alapásás. Nem mindegy, hogy abba a kiásott alapba mit rakunk bele. Mi kerülhet az alapba? Ha az okos embert nézzük, természetesen az engedelmisség kerül bele. De ha a bolondot, akkor pedig az engedetlenség. Ha a bölcs embert nézzük, akkor úgy

készítette el az alapot, mint jó szakember. A bolond igyekezett minél hamarabb a felszínre jutni, mert hát onnan látszik, ami épül. A bölcs ember elgondolkodik az ígén — a bolond csak hallotta.

Hogyan lehet Isten elé állni? Csak úgy, ahogyan ez a lila szín emlékezteti a gyülekezetet: alkalomról alkalomra úgy állhatok Isten elé, hogy bűnösnek vallom magam. Míg a balga ember nem foglalkozik ezzel: Kissebb bajom is nagyobb annál! Majd elmúlnak! — De tudjuk, hogy a bűnre lehet ugyan hallgatni, de az nem fog elmúlni soha!

Az, aki tényleg Istennek engedelmeskedve Isten elé áll, tudja, hogy bűnbánat, bűnvallás — ha kell, bocsánatkérés — útján jutok el a bűnbocsánat elfogadásához és ahhoz a felszabadult örömhöz, amelyet Isten készít.

Karácsony öröme is ilyen.

Amikor testvérgyülekezetünkbe utaztunk autóbusszal végig Svédországon, egyszer csak kinéztünk az ablakon, és a kősziklára épített házat láttuk. Ott állt egy farm a családi házzal, gazdasági épületekkel, mindennel — egy hatalmas gránitsziklára épülve. Jöhet a szél, fújhat erősen — ott fúj is egyébként —, jöhet a zápor, bármi jöhet, szilárdan állt. Ez a keresztyén élet szimbóluma. Mert az élet megpróbáltatások alatt mutathatja meg azt, mi az alap.

Nem az a kérdés, hogy valaki hallja-e — hallja!

Az sem kérdés, hogy hitvallást tesz, ismeri-e, értelmileg tudja-e — semmi nem pótolja az engedelmisséget Isten szava iránt! Mi azzal tudjuk kifejezésre juttatni, hogy Istenhez tartozó emberek vagyunk, ha tényleg engedelmeskedünk Istennek.

Hogyan készülsz Jézusod elé? Isten népe úgy készül, hogy hallja Jézus ígéit, elgondolkodik az ígéreteken, rábizza magát Isten ígéjére, ezért várakozva készülődik. És mindezt átszővi aranyszálaival az engedelmissége. Ez Isten népe készülődése. Közben épült a lelki ház. Jó alapokon épül az igazi lelki ház, amelynek stabil az alapja és kibírja még az ítélet viharát is. Ennek a megmaradásnak az örömeből adhatunk egy picit ízelítőt a karácsonyi örömben is.

Lelkészek ülése Felsőpetényben

Pár hónappal több, mint négy év elteltével ismét a felsőpetényi gyülekezet látta vendégül a nógrádi egyházmegye lelkészi munkaközösségének ülését, 2007. december 12-én. Miként lenni szokott, most is egy, a gyülekezettel közösen ünnepelt úrvacsorai istentisztelettel kezdődött az alkalom. Eredetileg úgy volt, hogy egy vendéglelkészt hallgathatunk igehirdetőként, de sajnos hirtelen közbejött akadályok miatt nem így történt, hanem éjszaka tudtam meg, hogy a házigazdai felelősség alapján nekem magamnak kell *'beugranom'*. Az igehirdetés *Jel 2,1-7.* alapján hangozott fel és hívott általa megtérésre mindannyiunkat Jézus Krisztus, és biztatott az *'első szeretet'*-hez való visszatérésre.

Az ülés további részében a karácsonyi igehirdetésre irányítottuk tekintetünket, és BAKAY BEATRIX ösagárdi lelkésznő előkészítőjét hallgattuk meg, majd beszélgettünk róla — *Lk 2,1-14.* alapigéje szerint.

Ezt követően a 2008-as év munkatervét dolgoztuk ki közös megvitatás során, végül pedig egy fórumbeszélgetést tartottunk a családlátogatóról.

Az alkalom lezárásaként a gyülekezet vendéglátását élvezhettük egy finom ebéd révén. Az egyházmegye lelkészei és jómagam nevében is köszönöm a gyülekezet gondoskodó fáradozását.

Fórum és presbiteri döntés a gyülekezeti terem bővítéséről

Fontos pénzügyi esemény történt 2007-ben a felsőpetényi gyülekezet életében: hosszú évek után megkaptuk a hajdani evangélikus iskola államosításkori elvétele miatt a kárpótlási összeget. Ahogyan már tavasszal megtörtént az egyház és az állam közti tárgyalás megállapodása, október végén megérkezett bankszámlánkra a 9,7 millió forintos összeg. Ez teremtette meg a feltételét annak, hogy a gyülekezet régi álma, miszerint szükség van a gyermekek és az ifjúság számára egy külön helyiségre, elindulhasson a megvalósulás útján.

Látványterv — 'A' változat

NAGY ATTILA tervezőt kértük meg, hogy készítsen először is látványterveket, amelyek közül majd a gyülekezet választhat. Az eredeti elképzelés az volt, hogy a gyülekezeti terem hosszirányában, a garázs felé bővülne, de a választás lehetősége érdekében kértünk egy olyan változatot is, amely az udvar hátsó irányába való terjeszkedést jelent. December 16-án vasárnap délután mutattuk be a gyülekezetnek a látványterveket, és mondhatta el mindenki a véleményét.

Látványterv — 'B' változat

Sok tanakodás után kiderült, hogy építézetileg a garázs fölé nyúló új épületrész nem megfelelő megoldás, feleslegesen megnövelné a költséget. (Emellett a hely szűkössége folytán csak az ifjúsági szálláshely épületének lebontása árán lenne lehetséges — ezért látványtervet is csak úgy volt hajlandó készíteni a tervező, hogy a régi épület helyén állna egy új, de ugyanúgy külön épületként, nem a gyülekezeti terem toldásaként.)

Látványterv — 'C' változat

Így végül aztán fel kellett adni az eredetileg szándékozott irányt, és az a döntés született a későbbiekben, december 28-án este megtartott presbiteri ülésen, hogy a vázlattervek közül a hátrafelé terjeszkedő irány valósuljon meg, azon belül is az egyszerűbb és olcsóbb 'C' változat alapján készüljön el a tervrajz.

Karácsonyi gyermekműsorok

Ahogy évente lenni szokott, ha nem is „magától értetődően”, de a gyermekmunkában szorgoskodók állhatatos fáradozá-

sának köszönhetően 2007 karácsonyán is hallhatta a gyülekezet a gyermekek karácsonyi szolgálatát.

Először is a szentesti istentiszteleten mondták el verseiket a gyermek-bibliakörösök, elsősorban iskolásaink, de óvodásaink is szép számmal szerepeltek Krisztus születését meghirdető verseikkel.

Másnap pedig a gyülekezeti teremben adták elő színdarabjaikat — a kisebbek is, a nagyobbak is egy-egy jelenettel ajándékozták meg a gyülekezet ünneplő közösségét.

Ökumenikus imahét

A sok éves hagyománynak megfelelően 2008 elején is megtartottuk gyülekezeteinkben a többi felekezettel együtt szervezett alkalmainkat.

Felsőpetényben

Kezdőalkalmunkra január 20-án este került sor a baptista imaházban. Ahogyan lenni szokott, most is szolgált az összegyülekezőknek az istentisztelet során több ponton is az énekkar.

Az igehirdetést jómagam tartottam *Lk 18,1-8.*, a hamis bíró példázata alapján. Meglepő kérdést szeg nekünk az imahét kezdőnapjának igeszakasza — „Szüntelenül imádkozzatok” (*1Thessz 5,17.*) — is, az özvegy példája is. Szüntelenül imáhatoznunk?! Ne elégedjünk meg évi 8 napnyi imahéttel (amelyből nálunk amúgy is csak 2-3 alkalmat tartunk meg), hanem tegyük folyamatossá közös alkalmainkat? Ha nem is erről van szó, mégsem lankadhatunk az imádságban, hiszen Jézus nekünk szegezi a példázathoz csatolt kérdését: Vajon amikor visszatér Urunk a földre, talál-e (egyáltalán?) hitet? Hitért, Isten országáért, Urunk akaratáért imádkozunk-e, és visszatérő Urunk ilyen szüntelenül folyó imádság közben talál-e?

Szokás szerint az istentisztelet keretében most is kaptak helyet egyéni bizonyágtételek, versek.

A szerdai napon a római katolikus templom adott otthont az összejövetelnek. Az alkalmat színesítette a szendehelyi katolikus énekkar. Igehirdetéssel SELLYEI IMRE szolgált *Mt 5,38-42.* alapján.

Mózes idejében a Jézus által idézett törvény, a szemet szemért törvénye próbálta megakadályozni azt, hogy a bosszú korlátlan legyen — csak annyi kár érheti a vétkest, mint amennyit ő is okozott. De a törvény, ha nincs benne lélek, akkor halott. Érkezik egy ember, Aki ezt az egész törvényt betölti szeretettel. Mert Istennek is ez volt a célja: a törvény által az ember szeresse Istent és szeresse egymást.

Jézus ezért mondja a *Hegyi beszédben*, hogy „*Én pedig azt mondom nektek!*” Tudom, hogy mit mond a törvény — de rosszul értelmeztétek! Én azt mondom nektek, szeressétek egymást. Különleges módon mondja meg Jézus, ezt hogyan kell tenni. A sokból csak egyet idézek: amikor a Gecsemáné kertben egy tanítványa karddal levágja az egyik templomszolga fülét, Ő különleges mondatot mond: „*Vagy azt gondolod, hogy nem kérhetném meg Atyámat, hogy adjon mellém most tizenkét sereg angyalnál is többet?*” (*Mt 26,53.*) Isten Fia, Jézus Krisztus a szeretettel akarta legyőzni a gonoszt — és sikerült is. Nekünk is ugyanezt kell tennünk: szeretettel legyőzni az indulatainkat — ez általában korán reggel kezdődik, amikor leborulunk és Istenhez fohászunk, amikor elővesszük a *Bibliát* és olvasunk belőle.

Záróalkalmunk ezúttal nálunk volt a gyülekezeti teremben, amelyen GRÜBER GÉZA atya igehirdetési szolgálatát hallgathattuk meg *Jn 17,6-24.* alapján, amelyben Jézus értünk könyörög. Hogy lehet, hogy már kétezer évvel ezelőtt elhangzottak ezek a szavak, és még mindig nem teljesedtek be?

A *Biblia éve* ráirányítja figyelmünket közös kincsünkre, Isten igéjére — amiben megtaláljuk a magyarázatot életünk gondjaira, bajaira, örömeire; megtaláljuk benne az útírányt, amelyen haladnunk kell.

Jézus azért imádkozik, hogy befogadja a világ az Ő tanítását, Istent és az Ő igazságait. Ehhez el kell fogadnunk Jézust, mint Isten Szentjét, Isten Fiát. A feladat az, hogy Jézus tanítását befogadjuk, és aztán igyekezzünk egy közösséget alkotni.

Furcsa, hogy a krisztusi közösséget egyháznak mondjuk, mégis több egyházzól beszélünk. Nem úgy egy az egyház, hogy mindenki ugyanúgy kell higgyn, tegyen. Hinni mindannyiunknak Jézusban kell, ám sokféleképpen teremtett bennünket Isten. Úgy kellene megvalósítanunk Krisztus egyházát, hogy a sokszínűségben mégiscsak egyek legyünk.

Ehhez először is szükséges, hogy Jézust megismerjük, hogy kézbe vegyük a *Bibliát* — gyakrabban, mint eddig. Am nem elég a szakmunkásképzőben eljárni az órákra és megtanulni a leckét, a gyakorlatokra is el kell menni! Nem elég a tudás, nem elég hallgatni Isten igéjét, meg is kell azt valósítani életünk gyakorlatában. Szükséges, hogy éljem is meg, amit hallottam — aztán pedig adjam is tovább.

Ipolyvecén

Elsőként a római katolikus templomban ünnepeltünk együtt, és ennek megfelelően jómagam szólhattam az evangélium igéit. Mivel ezen a napon Felsőpetényben is és Ipolyvecén is prédikáltam, alapigém ugyanaz volt mindkét helyen. Itt most ezért nem szükséges külön összefoglalnom az elhangzottakat, azok megtalálhatók a felsőpetényi kezdőalkalmánál.

Zárónapunkon az evangélikus gyülekezet adott otthont alkalmunknak. LIEDER LÁSZLÓ prédikációja a

felsőpetényi istentisztelethez hasonlóan a főpapi imádságból való alapige szerint hangzott. Ezt az imádságot búcsúzóul, mintegy végrendeletet mondta el Jézus.

Az emberek közötti kommunikáció alapja a szó — ahogyan egyszerűen mondjuk is: szóból ért az ember, ill. néma gyerekek anyja sem érti szavát. Milyen jó, hogy Isten nemcsak teremtett a szavával, hanem szóba is állt az emberrel! Boldogságunkat akarja előmozdítani: párbeszédet kezdeményez velünk.

Az ökumenikus imaheteket is azért kezdték el megrendezni, hogy közösen figyeljünk Isten szavára. Jövünk szomjas lélekkel, hogy töltekezzünk az isteni szó által, azáltal, amit közölni akar velünk, és hitre ébredjünk, hogy hívő lélekkel tudjunk válaszolni Istennek.

Amikor válaszolunk neki, akkor alakul ki közöttünk és Közte a párbeszéd: az imádság. Pál egyenesen azt mondja: szüntelenül imádkozzatok, mindenért hálát adjatok! Nem a szóbeli hálaadó imádságra gondol az apostol, hanem arra, hogy egész szívünk legyen az imádsággal áthatott, azaz Istennel párbeszédben álló. Szentlélek műve, amikor szívünkbe adja az imádságot, és így válik párbeszédé Istennel.

Az evangélisták lejegyezték, hogy az Úr Jézus nagyon sok időt és energiát fordított az imádságra. Úgy látjuk Őt, mint egy nagy imádkozó, mint az imádság példaképe. Amikor valami csodajelel művel, amikor tanít, szívesen félrevonul, és Atyjával imádságban van együtt.

Tanuljunk Tőle mi is imádkozni, hogy megtaláljuk a módját a közösségnek. Ez a közösség tökéletes formában majd akkor valósul meg, amikor Istennel közösségben és egymással közösségben, Szentlélekben fogjuk együtt dicsőíteni Jézus Krisztust. Ő a testvériségünknek és közösségünknek alapja, Aki össze tud gyűjteni bennünket, különböző felekezetben élő keresztyéneket, és egygé tud tenni az imádságban, mint párbeszédben, mint válaszban Isten felénk szóló igéjére. Kérjük Szentlelket, legyen velünk, és formáljon bennünket, életünket!

Konfirmandus és ifjúsági hétvége

Évek óta részt veszek a GYŐRI JÁNOS által összefogott, több gyülekezet által közösen rendezett konfirmandus és ifjúsági hétvégén Piliscsabán, amelyek február-március fordulóján szoktak lenni — ennek megfelelően idén is február 29. és március 1. között tartottuk.

Évente változó, hányakat tudok magammal vinni. Mivel idén azt a ritka évet éljük Ipolyvecén, hogy konfirmáció is van, ezért a két felsőpetényi fiattal (BENYUSOVICS DALMA és TERMAN IVETT) Ipolyvecén keresztül utaztunk, hogy MÉSZÁROS GRÉTÁT és BÁLINTOT is magunkkal vigyünk. Ezzel a megszokotthoz képest új útvonalat próbáltunk ki — amelynek viszont az volt az előnye, hogy elkerülhettük a budapesti péntek esti dugót.

A hétvége címe *Elveszett és megtaláltott* volt — annak alapján hogy a téma a tékozló fiú volt. A három előadás a példázat három szereplőjéről szólt. Péntek este — a játékos ismerkedés után — BLÁZY ÁRPÁD kelenföldi lelkész *A kisebbik* címmel az atyai házból távozó testvéréről beszélt, mégpedig vetített képekkel is illusztrálva, a

művészek milyen sokféle módon dolgozták fel a példázatot.

Szombaton jómagam tartottam a reggeli áhítatot, majd BABKA LÁSZLÓ iklandi lelkész *A nagyob-bik* címmel a megtérőt elfogadni nem tudó testvéréről szólt, majd kisebb csoportokra bontva a téma feldolgozása következett beszélgetés formájában. Ebéd, szabadidőt követően délután SELMECZI LAJOS monori lelkész a példázat atyáról és egyben természetesen mennyei Atyánkról tanította a résztvevőket. Vacsora után hazaindultunk, így az esti filmvetítésen és beszélgetésen már nem vettünk részt, valamint a vasárnapi istentiszteleten sem Piliscsabán, hanem otthon jelentünk meg.

A lelki és igei töltekezés mellett természetesen az is jellemzi az ilyen egyházi alkalmakat, hogy a fiataloknak módjukban áll találkozni más evangélikus fiatalokkal, már ismerősökkel és újabb arcokkal egyaránt. A hétvégét legjobban talán az jellemzi, hogy fiataljaink olyan jól érezték magukat, hogy már a hazauton, és azóta is újra és újra kérdezik, mikor mehetnek már Piliscsabára.

Kezdjük az Alfától! Böjti szeretetvendégség

Többen hallhattak már az ún. *Alpha-kurzusról*, az Angliából származó felekezeti független gyülekezetépítési és missziói módszerről, amely a kereszténység tanításának fő pontjait fogja össze. Mivel az alapokról van szó, illik rá a görög ABC első betűje, és természetesen az is azonnal eszünkbe juthat, hogy Jézus Magát Alfának és Ómegának mondja (első és utolsó betű a görög ABC-ben), mert Ő a Kezdet és a Vég. Az *Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület* 2007 májusi ülésén SÁNDOR FRIGYES miskolci esperes tartott előadást az *Alpha-kurzusról* — ő maga Miskolcon már több ilyen tanfolyamot vezetett, és megtapasztalta annak áldásait. Előadásában megemlíti azt is, hogy nemcsak városokban, hanem falvakban is alkalmazzák e módszert. Ez adta a lökést ahhoz, hogy magam se csupán városokban alkalmazható módszerként tekintsem, és ennek megfelelően falusi gyülekezeteink körében is hadt ismerkedjünk meg a tanfolyam mibenlétével, lehetőségeivel. Így hát a hagyományteremtésnek szánt böjti szeretetvendégség keretében megkértük, jöjjön el közénk. Együttal elvállalta azt is, hogy az istentiszteleti igehirdetéssel is szolgál közöttünk, így mind Felsőpetényben, mind Ipolyvecén megismerhettük őt gyülekezeteink tagjai. Lehetetlen feladat egy oldalban összefoglalni az *Alpha-kurzus* fő jellemzőit, mégis engedtessek meg egy rövid ismertető dióhéjban — természetesen SÁNDOR FRIGYES vetítéses előadása alapján:

Az *Alpha-kurzust* NICKY GUMBEL 1990-ben fejlesztette evangelizációs eszközzé Angliában, majd elkezdődött terjedése: 1992-ben még csupán 5 kurzust tartottak, ma már világszerte használják — csak Nagy-Britanniában 7300 közösségben. Magyarországon is több felekezet körében végeznek tanfolyamokat évről évre növekvő számmal, köztük evangélikusoknál is.

Az *Alpha-kurzus* mibenlétét betűi alapján a következő játékos formában lehet megadni:

Annak, aki többet akar tudni a keresztény hitről

Lehetőség a tanulásra és a nevetésre

Paprikás csirke, pizza vagy pite

Hozzájárulni egymás épüléséhez

Akármit kérdezhetsz

A tanfolyam hetente tartott alkalmainak menete mindig azonos, három fő lépcsőből áll: Fehér asztal mellett kötetlen baráti beszélgetés. — Előadás-sorozat a kereszténység alapelveiről. — Kiscsoportos megbeszélés.

A képzés során 15 előadás hangzik el — *Az élet nagy kérdései* címmel. Úgy is hívják rá az embereket, hogy keressük a választ azokra a kérdésekre, amelyek mindegyikünket foglalkoztat. Foglalkoztat bennünket az élet és a halál kérdése, foglalkoztat bennünket a megélhetés kérdése, foglalkoztat bennünket az emberekkel való kapcsolat kérdése — mindezekre az Úr Jézus nagyon komoly válaszokat ad.

Bár a a program 10 hetes, azonban néhány különleges alkalom is tarkítja a képet: pl. ünnepi vacsora lezárásként, amelyre a kurzust elvégzők meghívják egy-egy másik embert is. Ez a misszió lehető legegyszerűbb formája, hiszen egy ünnepi vacsorára meghívhatom a barátomat, kollégámat, szomszédomat: gyere el, nézd meg. Úgyis általában, ha valaki rendszeresen valahova jár, megkérdezik: Te hova mész csütörtökönként? (Miskolcon csütörtökön szokott lenni a kurzus.) Erre az érdeklődésre lehet válaszolni arra, hogy meghív-

juk az utolsó alkalomra, ahol lehetőség van arra, hogy akik részt vettek rajta, elmondják, ők mit kaptak a 10 hét alatt, és így lehetőség van új érdeklődők meghívására a következő kurzusra.

Ezen kívül a hatodik hét után egy Szentlélek-hétfőre vagy -csendesnap következik, amely igen fontos eleme a rendszernek, elengedhetetlen. Olyannyira, hogy SÁNDOR FRIGYES el is mesélte, hogy volt egy kurzusvezető, aki arra panaszkodott, hogy nála nem gyümölcsozik a tanfolyam, pedig mindent úgy csinál, ahogy a módszer leírja, kivéve az Szentlélek-hétfőjét szokta kihagyni, mert az nem olyan lényeges... A válasz szinte magától értetődő: Szentlélek nélkül nem megy!

Emellett van egy külön Alpha-hétfője is, ahova hozzátartozókat is lehet hozni. Van egy kirándulórész, és amíg az előadások vannak, be is jöhetnek, de el is mehetnek kirándulni.

Az kurzusnak az a gyümölcse, hogy a résztvevők lassan kezdenek beépülni a gyülekezetbe, mégpedig különféle szolgálatok révén. Pl. volt egy zongorista résztvevő, akinek egyszer csak azt mondták, hogy mi lenne, ha a következő alkalommal az ifjúsági énekek magnóról lejátszása helyett ő játszaná. Azt válaszolta, hogy sosem játszott vallásos zenét. Másvalaki viszont azt mondta: Hát ez is kotta! Megpróbálták, és azóta kialakult egy kis együttes a gyülekezetben ezekből az emberekből, és a könnyűzenés istentiszteleten ők zenélnek, énekelnek.

Azt jelenti tehát, hogy ezek az emberek beépültek a gyülekezetbe. Mindenkit, kinek-kinek milyen képessége van, megpróbáljuk munkába állítani — hiszen a gyülekezet erről szól, hogy mindenki szolgál a maga képességeivel, lelki adományával! A tanítványoknak sem maguknak kellett az egész világot gondozni, hanem tovább kellett adni. Mindenkit megpróbálunk bevonni: vannak emberek, akiknek a következő csoportbeszélgetéshez azt mondjuk, hogy érdeklődik, szívesen csinálja, bevonjuk. Hallgasson végig egy csoportbeszélgetést, és két kurzus után már segéd-csoportvezető lehet, a negyedik-ötödik kurzuson pedig már csoportvezető lehet.

Szupplikáció

Az idén amúgy is sűrűre kikerekedett böjt kivételes alkalmait növelte a szupplikáció is. Ilyenkor egyházunk teológushallgatói érkeznek közénk. Ez egyrészt gyülekezeti igehirdetési gyakorlást jelent a teológusoknak, ill. a gyülekezetekkel való ismerkedést is szolgálja, másrészt pedig gyülekezeteink szeme előtt is ott van ilyenkor, hogy azért lehet lelkészünk, mert Urunk ma is hív el Magának szolgálókat a lelkészi pályára és mert a teológián folyik a lelkészképzés.

Természetes hát, hogy a szupplikációs alkalmakor az istentiszteleti offertóriumot a lelkészképzés céljaira a teológiának ajánljuk fel. 2008-ban LASZLI BEÁTA volt hittudományi egyetemünk hivatalos követe, aki egyúttal természetesen Krisztus követségében is kellett járjon, szószékről hirdetve a minden embernek megváltást felajánló evangéliumot.

Az igehirdetés alapja az e vasárnapra kijelölt *1Kir 19,1-8.* volt, Illés történetéből az a rész, amikor a próféta elmenekül az öldöklő Jezábel királynő elől, de Isten angyala megerősíti őt, és az étel erejével elment a Hórebbe, Isten hegyéig.

Aháb király elmeséli feleségének, mi történt vele az elmúlt napokban. Miután Jezábel megtudta, hogy Illés leszámolt a hamis prófétákkal, éktelen haragra gerjedt. Nem született meg benne a felismerés, hogy esetleg itt lenne az ideje, hogy végre megtérjen — hiszen bebizonyosodott az, hogy mindaz, amiben eddig hitt, az csak csalás, bálványimádás volt. Inkább mint egy anyatigris veti rá magát Illésre, életére tör.

Illésnek nem kellett volna komolyan vennie ezt a nőt — hiszen szemtanúja volt, amikor Isten elpusztította az összes hamis prófétát. Jezábel egyedül maradt... A hatalmas próféta azonban — Isten szeretett embere — mégis megijed: szalad, menekül. Istenhez könyörög, hogy vegye el életét. Nem így ismertük meg Illést! Ekkor már három éve szolgálja Istent, az Ő nevében rengeteg csodát tett. Legutóbb pl., amire Aháb is panaszkodik, a Karmel hegyen négyszázötven prófétát győzött le ő maga egyedül, Isten segítségével. Nem félt soha — akkor most miért fut mégis?

Mi történt vele? Egy nagyon egyszerű dolog, ami sokunk életében sokszor előfordulhat: Illés kimerült — mind testileg, mind lelkileg. Ebben a helyzetben pedig az ember sokkal érzékenyebb a hazugságokra is, nem képes egyenesen gondolkodni. Talán arra számított, hogy most mindenki megtér, hiszen látták Isten ítéletét a Karmel hegyen. Ébredés helyett azonban Jezábel üldözése vár Illésre.

A próféta azt kéri Istentől, vegye el életét, mert nem jobb elődjeinél. Haszontalannak érzi magát: elődjei sem tudták megmenteni a népet, és ő maga sem képes erre. A *Bibliában* többször olvassunk ilyen helyzetbe került emberekről. Illés kiöntötte összes fájdmát Istennek — ezután elaludt. Isten nem kezdi el korholni a prófétát gyengesége miatt, hanem megerősíti egy angyal által: Egyél, igyál, mert még hosszú út áll előtted! Így érkezik majd el a Hórebhez, ahol végül találkozik Istennel.

Böjti estek

2008-ban igen korán köszöntött ránk Húsvét, ezért a Böjt is hamar bekapogtatott, szinte csak épp magunk mögött hagytuk az Ökumenikus Imahetet, máris következett esti sorozatunk, amelyeken a hagyományoknak megfelelően vendég-igehirdetők is szolgáltak — akik ezúttal a Magyarországi Evangélikus Egyház fő nemzetiségeit is reprezentálták: a sváb iklandi gyülekezet lelkésze, valamint a Felsőpetény szlovákiai testvérgyülekezetének lelkésznoje érkezett közénk. A sorozat alapját a *kereszt teológiája* adta, BALIKÓ ZOLTÁN néhai pécsi lelkész sorozatvázlatára épülve. LUTHER számára a kereszt volt minden helyes teológia alapja. Böjtben ill. nagyhéten, és még inkább a passióban Jézus keresztje áll a középpontban, ez a sarokpontja a megváltásnak. Az igehirdetések *Mt 16,21-26*-ra épültek, arra a szakaszra, amelyben tanítványainak első alkalommal jelenti ki Jézus, hogy életének célja nem a földi dicsőség és hatalom, hanem a kereszt trónja. Az igeszakasz versei szerint haladva az öt alkalom címe a következő volt: *A kikerülhetetlen kereszt — A rettegett és az igazolt kereszt — Az igazoló kereszt — A megváltó kereszt — A pótolhatatlan kereszt.*

Ikladi vendég

Az igazoló kereszt evangéliumát hirdette közöttünk február 26-án BABKA LÁSZLÓ. Alapigéje *Mt 16,24.* volt: **„Akkor Jézus ezt mondta tanítványainak: Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét, és kövessen engem.”**

Böjti időben újra és újra ráhangoljuk magunkat arra az útra, amely Nagypéntekhez vezet. Indulnánk, de valami visszahúz. A lélek kész, de a test erőtlen. Amint a tanítványok nem akartak azonosulni Jézus jeruzsálemi útjával — hiszen tudták, mi következik majd, csak harmadjára tudták feldolgozni és megérteni, mi kell ott végbemenjen —, hasonlóan mi magunk sem tudjuk sokszor megtenni, hogy minden lépésünkkel ott legyünk Mellette.

A nagy kérdés az, hogy el tudunk-e indulni, hogy mindent az Ő akarata és vezetése szerint vigyünk végbe. Jézusról tudjuk, hogy Ő célba érkezett, tudjuk, mi volt a célja azzal, hogy értünk megszületett és hozzákezdett a szolgálatához, és amint végéhez ért a három esztendőnek, miként indult el a legnagyobb csodatétel, a legnagyobb szolgálat, a legnagyobb tanítás irányába, hogy értünk életét áldozza és vérént ontsa. Célhoz ért, hiszen amit az Atya rábízott, azt végbevitte: kénke-

szerves kínok között, a halált, a poklok mélyét megjárva.

A célszalag átszakítása az Ő részéről abban a pillanatban nem dicsőséget, elismerést, ünneplést váltott ki, hanem kínokat, halált és gyászt. A legborzalmasabbnak kellett bekövetkeznie Vele, hogy nekünk egyáltalán jövänk, örökéletünk lehessen — hogy egyáltalán elindulhassunk az úton, hogy odaát legyen nekünk egy lakóhely, ahova megérkezünk: a békesség és az öröm országa. Ezért tanítja a LUTHER-rózsa értelmét is így a versike: **„Rózsák közt jár Krisztus híve, ha keresztet hordoz szíve.”** Vállaljuk hát bátran a tanítványságot, a keresztthordozást Jézussal!

A *Biblia évében* jó, ha különösen is hangsúlyt helyezünk erre, hogy Isten ígéje és útmutatása, Jézus életútja igazítson bennünket, hogy az úton valóban célba jussunk.

A mai igében arra hívja fel Jézus a tanítványait, hogy legyenek követői. Tudja jól, hogy annak ára van, és az áldozatot meg kell hoznia az em-

bernek a maga részéről, és így fogja Őt igazolni a kereszttel, és vele együtt bennünket is, ha vállaljuk a kereszttel Jézussal.

Jézus a maga követésére hív. Lehet Hozzá tartozni, de tisztában kell lennünk az ügy és a szolgálat komolyságának: az élő Isten, az élő Isten Fia hív bennünket személy szerint, mert megváltott és elhívott minket követésére. Ám felhívja a figyelmet: Őt követni csak kereszttel felvéve lehet. Ezzel súlyt ad követésének, hogy teljesen rábizzuk sorsunkat, mert csak Nála talál igazi értelmet életünk.

Ipolysági vendég

Apótolhatatlan kereszttel evangéliumát hirdette közöttünk március 11-én Ipolyvecén, 12-én Felsőpetényben HANA SEVEČKOVA. Alapigéje Mt 16,26. volt: *„Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall? Vagy mit adhat az ember váltságdíjra a lelkéért?”*

Bár sokan bizonyára értették a lelkész szavait, a biztonság kedvéért az igehirdetés fordításával együtt hallgathattuk meg Ipolyvecén is, Felsőpetényben is.

A mai világban majdnem mindent tudunk helyettesíteni. Mindennapi életünkben megszoktuk, hogy a régi dolgokat újra cseréljük. A háztartásban eldobhatjuk a régit, kicseréljük újra, modernre. Majdnem mindent tudunk helyettesíteni. Megtanultuk helyettesíteni még az emberi életet is: a munkában gépek helyettesítik az embert.

Az ember életét gyakran csak akkor tudjuk értékelni, ha már haldoklik: csak akkor tudjuk értékelni a mellettünk élő, amikor már halott. Ha meghal az édesanya, senki sem tudja helyettesíteni. Ha meghal a házastárs, senki sem tudja helyettesíteni.

A mai igében azt olvassuk: Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében

pedig kárt vall? Mit adhat az ember váltságdíjra a lelkéért? Mivel tudja helyettesíteni az ember az életét? Csak Jézus Krisztus helyettesítheti egészen az ember életét. Csak Isten tudja valóban, milyen értéke van életünknek. Ő ugyanis annyira értékelte életünket, hogy a legértékesebbet adta értünk: egyszülött Fiát. Eljött hozzánk, hogy örök életünk legyen. Semmivel nem akarja helyettesíteni az emberiséget, minden ember nagyon fontos számára: Értünk, bűneink miatt keresztre feszítették Krisztus Urunkat.

Úgy néz ki, hogy mindent tudunk helyettesíteni a világon, csak éppen a legszükségesebbet nem: Krisztus Urunk kereszttel nem helyettesíthető semmivel. Milyen értéke van ennek a kereszttel? Mivel tudnánk helyettesíteni az életben? Sok ember szeretné a kereszttel megváltoztatni. Sokszor úgy gondoljuk, hogy a kereszttel, amit mi viselünk, nem elég jó, és szeretnénk sokszor változtatni rajta. Úgy érezzük, hogy a mi szenvedésünk nehezebb, mint a másé. Fohászkozunk Istenhez, hogy nem bírjuk a mi kereszttel elviselni. Sőt, sokan nem is Isten felé fordulnak, hanem jósok és mindenféle varázslók felé. Szeretnénk megváltoztatni Krisztusunk kereszttel valami másra, pl. Sátán kereszttel. Nem hisz az ember Krisztus kereszttel, és meg akarja változtatni... Kereszttelként is próbáljuk Krisztus szavát más dolgokra cserélni.

A kereszttel át tud minket vinni az örökéletbe — nincs más út, mint Jézus kereszttel. Pál apostol azt írja, hogy számára semmi értékesebb nincs, mint Krisztus kereszttel, amelyért kárba veszni hagyott és szemétnak ítélt mindent — csak hogy Krisztus megnyerje. Bárcsak soha ne lenne nagyobb értékünk, mint Krisztus kereszttel, amely nem helyettesíthető semmivel! Így lesz igazi húsvéti ünnepünk, és így lesz Krisztus Urunk szenvedése mindenki számára áldás.

Mozaikok gyermekeink gyülekezeti életéből

Gyermek-bibliakörös kirándulás

(2008. április 6.)

A felnőttek elhatározták, hogy elme- gyünk kirándulni. Vasárnap az ebéd után 2 órakor gyülekeztünk a parókia udvarán.

Elindultunk a 'Természetes' tóhoz. Az erdő felé vettük az irányt. Sok kidőlt fát, rovarokat, madarakat láttunk és szép virágokat szedtünk. Hosszú séta után végre megérkeztünk a tóhoz.

Letáboroztunk és előkerültek a horgászfelszerelések és az uzsonna. A lányok és a szülők nézték a fiúkat, hogy horgásznak, és beszélgettünk. Később mi is kedvet kaptunk, így csináltunk két horgászbótot fából és madzagból, de sajnos nem tudtuk már kipróbálni, mert már indultunk vissza. A fiúk nagyon büszkék voltak a kifogott halakra. Nagyon jó volt ez a délután, és reméljük, hogy még sok ilyen kiránduláson fogunk részt venni.

*Alföldi Fanni és Madegán Dóra
4. osztályos tanulók*

Hittanverseny

(2008. április 12.)

Reggel fél kilenckor gyülekező! Minden megvan. A létszám teljes, a csapat teli van lelkesedéssel, bátorsággal, tudással. Így indultunk el a *XVII. Országos Evangélikus Hittanverseny* egyházmegyei fordulójának helyszínére, ami a közeli Bánk volt.

A templomban már vártak s szeretettel fogadtak a helyiek. Sokat énekeltünk együtt, majd közös imádsággal folytattuk. Ezután következett a

feladatlapok megoldásának ideje. Mi, kísérők, a 'kispadról' szoríthattunk a gyerekeknek ebben a másfél órában, míg ők szorgoskodtak.

S ahogy az rendjén való, nagy munka után jöhet a megérdemelt ebéd és pihenés. Miután mindenki jóllakott, sétáltunk egy nagyot a faluban. Az árokparton sok pillangót szedtünk s készültek a csokrok, koszorúk. A tavat körbejárva úsztatunk virágot, és a játszótéren volt móka, kacagás.

Visszatérve a templomba, megkezdődött az eredményhirdetés. Nagyon szép eredményeket sikerült elérniük a gyerekeknek, amire büszkék lehetnek, lehetünk. Az 1-2. osztályosok csapata (ALFÖLDI BENCE, BELLER DÁVID, RODÁK CSENGE, RÁDI NORBERT) 3. helyezést ért el — ami nagy teljesítmény, tudván azt, hogy elsőseink még nem tudnak önállóan olvasni. A 3-4. osztályosok csapata (ALFÖLDI FANNI, NAGY NATÁLIA, RODÁK LEVENTE, RÁDI RÓBERT) 7. helyen végzett. Ők a helyezéstől függetlenül nagyon jól érezték magukat s jövőre is készülnek. Az 5-6. osztályosok csapata (KOVÁCS ANNA, KISS MÁRTON, NÉMETH ÁDÁM és DÁVID) a dobogós 2. helyezést hozták el a felsőpetényi gyülekezetnek — ezzel is megmutatván, jelezvén, hogy (megint) milyen ügyesek, szorgalmasak voltak.

S ahogyan ragyogtak büszkeségtől, örömtől a csillogó szemű gyerekek, úgy volt még ragyogóbb ez a szép nap. Amiért köszönet és hála a mennyben az Úrnak, a földön pedig minden segítőnek, szülőnek, a gyülekezetnek egyaránt. Reméljük, gyermekeink életében az örök élmények egyike lesz ez a nap, és még sokáig ottmarad a dallam a fülükben: „Jézus, hajnalcsillag, glóri halleluja!”

Rádi Jánosné

Konfirmáció Ipolyvecén

Ritka ünnepe volt május 18-án az ipolyvecei gyülekezetnek. A falu népességi helyzetéből kifolyólag kevés evangélikus gyermek van, így igazán kivételes alkalom, amikor konfirmandusok léphetnek az oltár elé. Idén egy ikerpár, Mészáros Gréta és Mészáros Bálint járták végig a konfirmációi előkészítő tanévének útját.

Tanulmányaik többrétűek voltak. 2007 őszén a *Bibliával* való ismerkedéssel kezdtük: hogyan keletkezett, milyen könyvekből áll. Ezután egy otthoni bibliaolvasás mellett haladó bibliaismereti rész

következett, amely a *Biblia* könyveinek vázlatos tartalmát foglalta össze. A sokak számára korábban megszokott konfirmációi anyag, a *Konfirmandus káté* koronázta a tanultakat — amelynek

bemutató jellegű feldolgozását a konfirmációi istentiszteleten hallhatta és láthatta a gyülekezet.

Urunk iránti bizodalunk, hogy a tanultak áldása is és az oltár előtt elnyert áldás is munkálkodik majd fiataljaink életében az elkövetkező években, évtizedekben, hogy Szentlélek teremtő ereje megtartja őket hitükben az üdvösségre.

A Biblia éve 2008 Bibliai Nap Felsőpetényben

Országszerte sokat foglalkoznak idén a *Biblia évével*. Míg öt évvel ezelőtt szinte alig tudtak a gyülekezetek arról, hogy a 2003-as év a *Biblia éve* jegyében telik, most nagy ügygő, közbeszéd tárgyává lett, ökumenikus eseménnyé vált. Temérdek bibliai és egyéb keresztyén kiadvány jelent meg emiatt, sokféle tartottak különféle rendezvényeket.

A felsőpetényi felekezetek is gondolkodtak azon, miként kapcsolódhatnak be az országos mozgalomba.

Felvetődött egy kiadvány, amely a *Biblia* könyveiről tartalmazna ismertetőt, és amelyet missziói céllal a település minden családjához eljuttatnánk. Ezen időigényes munka folyamatban van, és reménységünk, hogy a 2009-es *Ökumenikus Imahétre* megjelenhet. Egyúttal a felsőpetényi lelkipásztorok szolgálati területeihez tartozó településeken is felajánljuk a kiadványt — így majd pl. az ipolyveceiek is részesülhetnek belőle.

Másik ötlet egy akadályverseny volt. Ez a penცი gyülekezetek által megrendezett ökumenikus találkozó ötletén felbuzdulva egy külön *Bibliai Nap* tartásához vezetett, amelyre június 7-én került sor. A rendezvénybe negyedik szervezőként

bekapcsolódott az önkormányzat is, a lebonyolításban pedig sokak segítségét élvezhettük.

A három felsőpetényi felekezet egy-egy vendéget hívott meg előadásra, amelyek a délelőtt során az igei köszöntőt követően hangzottak el az evangélikus gyülekezeti teremben. Ezzel párhuzamosan a gyermekek számára bibliai kézműves foglalkozás és bábjáték tették emlékezetessé a délelőttöt.

Elsőként FABINY TIBOR (a *Budai Egyházmegye* felügyelője, a *Károli Gáspár Református Egyetem Hermeneutikai Intézetének* vezetője)

terjesztette elő gondolatait *Hogyan olvassuk a Bibliát?* címmel.

Őt követte SCHLENK FERENC (az *Apor Vilmos Katolikus Főiskola* tanára) zsoltárokról szóló előadása, *Imádságok az Ószövetségben* címmel.

Az előadások sorát HETÉNYI ATTILA (a *Baptista Teológiai Akadémia* nyugalmazott profeszszora) zárta, aki a teremtéstörténetet hozta közénk egészen közelre

Vendégünk volt HAJNAL GYÖRGY atya (*Regnum Marianum*) is, aki az előadásokat követő fórumon tett hozzászólásával gazdagította a jelenlevőket.

Ebédre az önkormányzat vendégei voltunk a faluházban, ahol mindenki bőségesen részesülhetett a finom gulyásban (köszönet érte a szakácsoknak!) és a sokféle süteményben (köszönet érte a szorgos asszonyoknak!).

A délutáni program első házigazdája a római katolikus gyülekezet volt — egyúttal az ebéd ideje alatt eleredt eső ellen is menedéket nyújtott a templom, amelyben először a szendehelyi katolikus kórus tartott koncertet, majd ACSAY ÁKOS kántor részeltette a résztvevőket egy változatos orgonakoncertben.

Ezt követően került sor a baptista gyülekezet által megrendezett bibliai akadályversenyre, amely a falu különböző pontjain elhelyezett állomásokon hol könnyebb, hol igen fogós kérdések elé állította a vetélkedő csapatokat.

A napot az evangélikus gyülekezeti teremben fejeztük be egy bibliai filmvetítéssel, amely hagyományteremtő kíván lenni. A sorozatnyitó alkalmon a *Jeremiás könyve* alapján készült filmet tekinthették meg az érdeklődők. (Azóta pedig a nyári szünet letelte után ősszel folytattuk a vetítéseket, így került sor szeptember 21-én és október 19-én az Ábrahámról szóló film két részének levetítésére.)

A nap során több oldalról is megfogalmazódott, hogy jó lenne rendszeressé tenni az ilyen ökumenikus alkalmakat. Ha Urunk is úgy akarja, talán megvalósítható, hogy időnként hasonló napokat szervezzünk a jövőben is. Ugyanakkor a *Szentírás* ne csupán a *Biblia évében*, ne is alkalmi rendezvényeink során legyen előttünk, hanem állandó táplálékunk legyen, életünk középpontja minden napon! Hiszen Isten igéje által találkozhatunk Megváltónkkal, a Golgotán meghalt, mégis üres sírt maga után hagyó Krisztussal!

Palánta—Tár

Az arzanoi gyerekek evangéliuma — MARCELLO D'ORTA gondozásában

MARCELLO D'ORTA olasz gyerekeknek tartott hittanórái tapasztalatából gyűjtötte össze az *Isten ingyér teremtett bennünket* c. könyvében található írásokat. A gyerekek a maguk tudásával, huncutságot sem nélkülözően fogalmazták meg az órákon hallott bibliai történeteket. Mulattatóak a maguk nyíltszívű gyermeki voltával, ugyanakkor elgondolkodtatóak is. Érdemes olvasni nemcsak gyermekeknek, hanem felnőtteknek is.

Beszélj az Ótestamentum egyik alakjáról

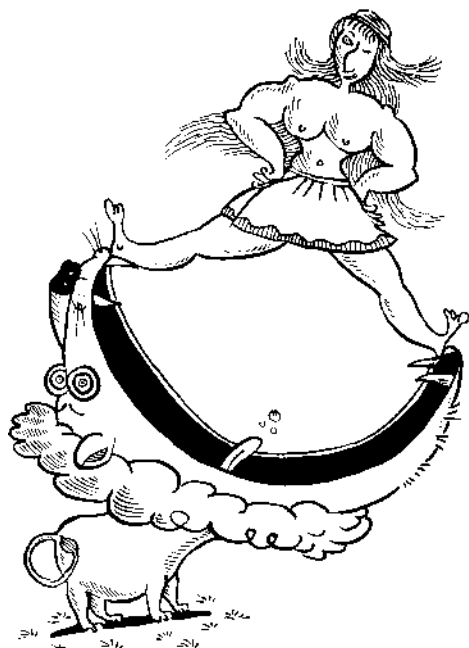
Nekem az én legszimpatikusabb alakom Sámson. Sámson a casertai királyi palotában is megvan. Mindjárt ahogy belépsz, mész öt hat métert és balra.

Sámson nagyon erős volt, filmen is láttam. Minden ereje a hajába szált, tisztára olyan volt neki, mint Gullitnak, csak hosszabb, Istentől kapta ajándékba. Mihelyt megszületett, ezt csak úgy mondom, mindjárt megfulasztott két kígyót. Egyik oroszlánnak meg, amelyik megakarta enni, szétterpesztette a száját.

Egy szamarálkaptával örült álmokfutást rendezett a Filiszteusok között, senki se bírta megállítani, úgy fel volt spannolva. De aztán Szeptemberben egy gonosz nő, Delila megfejtette a titkát, éjszaka levákta a haját, és ettől teljesen kész let. Akkor a nő összekötözte egy kötéllel és a Király elé vitte. A Király megvakította és börtönbe vetette.

Azt hitték, hogy Sámsonnak annyi, de még mit nem!

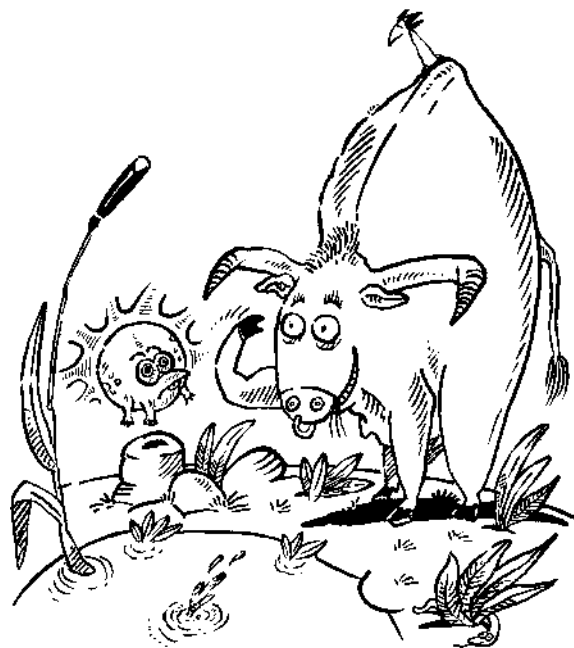
A börtönben kinőt a haja és visszatért az ereje. Berágott, hogy ő ezt a raboskodást nem csinálja tovább, négyesével lerohant a lépcsőn, nekitámaszkodott két oszlopnak és addig nyomta, addig nyomta, hogy a templom összedőlt, Jeruzsálem dettó. Sajnos ő is meghalt, Sámson, de legalább bosszút ált magán.

Meséld el Jézusnak azt a példabeszédét, amelyik a legjobban megragadott

Nekem legjobban a békáról és az ökörről szóló példabeszéd tetszett. Jézus megtanította velünk, hogy volt egyszer egy örületesen hiú béka, egy mocsárban lakott. Egyik nap ahogy felkelt a nap, jött egy ökör. Az összes többi béka úgy berezelt, hogy beugrottak a vízbe, csak ő nem. Reszkettek a víz alatt és azt mondták: „Anyám, mekkora ökör, mekkora egy ökör! Mi sose leszünk ekkorák!”

De a hiú béka azt mondta hogy én akkoris leszek. És fujta magát fölfelé, fujta, fujta, mire egyszercsak szétpukkadt. Ezzel a példabeszéddel Jézus arra tanit bennünket, hogy aki túl sokat akar, szétpukkad.

Történet—Tár

É rovatunk célja, hogy az egyháztörténet egyes időszakaival, eseményeivel ismerkedjünk. Amennyire igaz az ősi latin mondat, hogy *historia est magistra vitae* (a történelem az élet tanítómestere), annyira igaz, hogy az egyháztörténet a gyülekezet tanítómestere. Ezért nem csupán egy apró érdekességről van szó, amikor egyháztörténetről beszélünk, hanem az egyház jelenben is fontos, gyakorlati jelentőséggel bíró előéletéről beszélünk. Az egyháztörténethez tartozik természetesen egy-egy gyülekezet konkrét története is, így ennek is helyet kívánunk adni e rovatban.

Az előző számunkban megkezdett tanulmány közlését folytatjuk.

Reformáció, ellenreformáció és katolikus megújulás Dél-Hontban a XVI-XVIII. században

II., befejező rész

„Tebenned bízunk eleitől fogva” —Helvét hitvallású gyülekezetek az Alsó-Ipoly vidékén

AXVI. és XVII. század a Börzsöny és az Ipoly vidékén is a megújuló török és magyar összecsapásokkal, háborúkkal telt el. A területet már az 1540-es években törökök portyázták, majd 1552 és 1594 között a hódoltság peremvidékévé vált. Nem került el környékünket a 'hosszú háború' (1593-1606) sem.

Noha a zsitvatoroki béke (1606) a Magyar Királyságnak juttatta az Alsó-Ipoly mentét, a váci törökök 1641-ben mégis feldúlták és lerombolták Damásd várát, majd Drégely is ismét török kézre került. Az 1663. évi érsekújvári hadjáratot követően területünk újra a hódoltság részévé vált, egészen 1685-ig. A küzdelmes esztendő, évtizedek a vallási sokszínűség megjelenésével párosultak: a gyengülő katolikus egyház és terjedő ágostai hitvallás mellett a XVI. század második felében, végén megjelennek a kálvini tanok is.¹

Mint az előző részben már említettük, a két protestáns felekezet között, az úrvacsora eltérő értelmezése miatt, az 1591. évi csepregi hitvita után következett be az egyházszervezeti elkülönülés. Bars, Nógrád és Hont vármegyék területén két helvét (református) hitvallású esperesség: a barsi és a drégelyaplánci (más néven: nógrádi) egyházmegye szerveződött. Mindkettő 1734-ig a má-

tyusföldi vagy Felső-Duna melléki református egyházkerülethez tartozott, ezt követően pedig a dunántúli református egyházkerülethez. Mivel az Alsó-Ipoly mente református gyülekezetei a drégelypalánki esperességhez tartoztak, figyelmünket a továbbiakban erre összpontosítjuk.

Az esperesség (*senioratus*) kialakulásáról ESZE TAMÁS *A drégelypalánki egyházmegye történetének vitás kérdései* című tanulmányában találunk adatokat.² Esze Tamás szerint 1617 decemberétől található megbízható feljegyzés az egyházmegye létezéséről, amikor az egyházkerület 5 megbízottat (egyházmegyénként 1-1 főt) választott amiatt, hogy a felvidéki és dunántúli reformátusokat ért sérelmek jegyzékét az országgyűlésnek átnyújtásuk.

Az egyházmegye esperesei (1788-ig) az *Egyháztörténeti Lexikon*³ alapján a következő lelkipásztorok voltak:

- BEREGI ANDRÁS (1617. december);
- CSEPREGI MÁTYÁS drégelypalánki lelkész (1632. január);
- KEMENCZEI GYÖRGY nagyoroszi lelkész (1648. december);
- VARSÁNYI KOVÁCS MIHÁLY szokolyai lelkész (1650. június, 1654. május);
- OROSZI ISTVÁN marosi lelkész (1669.);
- MISKOLCZI MIHÁLY füleki lelkész (1674.);

² ESZE TAMÁS: *A drégelypalánki egyházmegye történetének vitás kérdései*. Egyháztörténet, 1944. 234-240. o.

³ *Egyháztörténeti Lexikon*. Szerk.: ZOVÁNYI JENŐ. Budapest, 1977. 157-158. o.

¹ Koczó, i.m. 8. o.

- OROSZI ISTVÁN (II. ismeretlen helyen, majd Madarom lelkész; 1711. november);
- MÁNYOKI JÁNOS diósjenői lelkész (1712-1728);
- BOGDÁNYI SAJGÓ MÁRTON losonci lelkész (1728-1729);
- MISKOLCZI SZÍJÁRTÓ JÁNOS diósjenői lelkész (1730-1736);
- TÉGLÁSI JÁNOS losonci lelkész (1742-1752);
- PAKSI KIS ANDRÁS losonci lelkész (1753-1761);
- SZÉPLAKI PÁL losonci lelkész (1762-1788).

ESZE TAMÁS úgy tudja, hogy az esperesek sorában OROSZI ISTVÁN 1669-től egészen 1712-ig hivatalban volt. A Losonctól Marosig, sőt a dunántúli Marótig terjedő egyházmegye igazgatása a főként Losoncra kikerülő esperesek számára nem volt könnyű feladat. Ugyanakkor, a korabeli útviszonyokat és közlekedési eszközöket tekintetbe véve, a híveknek is fáradságos lehetett, ha az Ipoly torkolatától kellett esperesüket felkeresni.

Az egyházmegye XVII. század elejei szerveződése nem jelenti azt, hogy előzőleg ne lettek volna már vidékünkön KÁLVIN tanait követő gyülekezetek. Igen korai alapítású lehet a perőcsényi református egyház. SZILÁGYI BENJÁMIN ISTVÁN *Synodáliájában* maradt fenn az a 32 cikkből álló szabályzat, amelyet 13 Bars-Nógrád vármegyei lelkész írt alá. Az aláírók között ott találjuk CORVIN ÉLIÁS, **Perőcsény** eklézsia lelképásztornak nevét is. A dokumentum keletkezése az 1592. évi galántai zsinat előtti évekre tehető.⁴ Ennek alapján joggal feltételezhetjük, hogy a XVI. század végén Perőcsényben helvét hitvallású gyülekezet élt.

1650. június 24-én keltezte PERLAKI KÖNCZÖL MÁRTON, a lévai egyház lelkésze – a már említett SZILÁGYI BENJÁMIN ISTVÁN tolcsvai prédikátor számára készített – azon kimutatását, melyben 102 Felső-Duna melléki református egyház és lelkész nevét közli. A palánkai (drégelypalánki) egyházmegyéből 21 anyaegyházat sorol fel. Vizsgált településeink közül a következőket említi:

- **Palánk** erődítmény: BARS MIHÁLY prédikátor;
- **Perőcsény**: BÚCSI MÁTÉ prédikátor;
- **Szob**: MAROSI MÁTÉ prédikátor;
- **Helemba**: PERŐCSÉNYI JÁNOS prédikátor;
- **Pásztoha** és **Beél**: a prédikátor nevének közlése nélkül.⁵

Településeink közül eddig nem találkoztunk Vámosmikola hitújítására vonatkozó említéssel. A lévai prédikátor levele nem sorolta a református gyülekezetek közé. NÉMETHY LAJOS az *Esztergomi*

főegyházmegye plébániáiról és plébánosairól kiadott gyűjteményében ugyanakkor azt írja, hogy **Vámosmikolának** Thököly 1680. évi felkelésével lett helvét hitvallású lelkésze, s 1717-ben szűnt meg a református lelkészség.⁶

A XVII. században a református egyházak kevésbé voltak a katolikus egyház és az állam részéről támadásnak kitéve, mint az ágostai evangélikus egyházak, mert az előbbieket nagyjából hódoltsági területen alakultak. Ugyanakkor a WESSELÉNYI-féle összeesküvés lelepleződése, a pozsonyi vésztörvényszék működése a református gyülekezetekre is vészterhes éveket hozott, s ez az állapot a török kiűzése utáni időszakban is fennmaradt.

A hódoltság megszűnésével az esztergomi érsekség is visszanyerte ősi birtokait és megkezdte az erőszakos térítést. 1700-ban báró BALASSA ÁDÁM prépost Hontban egyházlátogatást tartott, és bezáratta az ipolypásztói, mikolai és perőcsényi református templomokat. Perőcsényben a falubeliek a templom harangjait a tóba rejtették, nehogy a katolikusok kezébe kerüljenek. ESZE TAMÁS feltételezése szerint Drégelypalánk érseki, Szob és Helemba pedig káptalani birtok lévén a RÁKÓCZI-szabadságharc előtt szabad vallásgyakorlatot nem folytathattak.

Az 1716-18 között honti vallásügyekben tartott tanúvallomásokból kiderül, hogy a mikolai prédikátort BALASSA prépost hajtotta el. Ezt követően a börsönyi plébános (valószínűleg LANGNER ÁGOSTON), majd egy Ignác nevű jezsuita misézett itt, kinek a tanú – PÁSZTOR MIHÁLY szakállosi lakos – is ministrált. A tanú azt is elmondta, hogy a mikolaiak a katolikus iskolamestert elkergették, s az oltárt a templomból két ízben is kihányták.⁷

Ismeretes a szécsényi országgyűlés vidékünket is érintő döntése: a helembai és mikolai templom a reformátusokat illeti. Ugyanakkor Ipolypásztó és Perőcsény templom használatának kérdésével az országgyűlés nem foglalkozott. Ennek valószínűsíthető oka az lehet, hogy már a fejedelmi rendeletek előtt, önhatalmúlag vagy protestáns katonák karhatalmával helyreállították vallásgyakorlatukat, és a vallásügyi törvényhozást már kész tények elé állították, s az nem tehetett egyebet, mint hallgatásával legitímálta a tényleges állapotot.

Bélt kedvezőtlenül érintette a szécsényi országgyűlés határozata: a református használatban levő templomot, iskolát és parókiát a katolikusok jogaiba adta. A szabadságharc kezdete óta ez volt

⁴ THURY ETELE: *A Dunántúli Református Egyházkerület története I-II*. Pozsony, 1998. I. k. 136-141. o.

⁵ U.o. 512. o.

⁶ NÉMETHY, LUDOVICUS: *Series parochiarum et parochorum Archi-Dioecesis Strigoniensis*. Esztergom, 1894. 307. o. 1. lábjegyzet.

⁷ HÖKE, i.m. 1067-1069. o.

a béli reformátusok második veresége. Előző, ön-hatalmú templomfoglalásukat ugyanis RÁKÓCZI a vármegye erejével tette semmissé. Kezükön maradt ugyan fából épült templomuk, de ezt a szabadságharc után MADOCZSÁNYI PÁL földesúr felgyújtatta, és hamuvá égette.

A kurucfelkelés után ismét a katolikus egyház élvezte az államhatalom támogatását. Ez a kor az *'uralkodói elhatározások ideje'*: III. KÁROLY az 1681. évi egyházi, vallási állapotokat kívánta visszaállítani, az állami hivatalok betöltését pedig a protestánsok hitelveivel ellentétes eskü letételéhez kötötte.

Ipolypásztó, Peröcsény és Mikola református vallásgyakorlata megmaradt a RÁKÓCZI-szabadságharcot követő nehéz időkben is. Palánkon 1682-től már csak szórványszerű református közösség él, 1710-től a községnek katolikus anyakönyve van. Az esztergomi érseki uradalom 1741-ben a protestánsoknak még az ott lakást is megtiltotta. A maradáshoz ragaszkodó családok rekatolizáltak. Szob helvét hitvallású egyháza is megszűnt a szatmári békét követő egy-két évtizedben. A pozsonyi consilium 1728-as összeírásában már nem találjuk a szobi egyházat. 1720-ban a községbe szlovákokat telepítettek. KÖRÖSY JÓZSEF ezzel hozza összefüggésbe a település rekatolizációját. Azt írja múlt században készült munkájában, hogy 1763-ban (!) az esztergomi káptalan, mint uraság, jobbagyait válaszút elé állította: vagy áttérnek a katolikus hitre, vagy elvándorolnak. A református lakosok az elvándorlást választották, és az Alföldre költöztek, helyükre pedig a káptalan Szebellébből tótokat telepített.⁸

Nem tudni, mi lett a sorsa a helembai és a sági gyülekezetnek. (A sági református egyházat egyébként Perlaki már 1650-ben sem említette.) Vámosmikola 1735-ben került a telepítésre kiszemelt községek közé: katolikus németeket hoztak a községbe, főleg Turóc és Nyitra megye német helységeiből.⁹ SALLAY GYÖRGY pásztói lelkipásztor feljegyezte, hogy 1740-ben kiűzték Mikoláról DÉSI ISTVÁN prédikátort, aki visszament Pásztóra.¹⁰ 1745-ben a reformátusok használatában levő középkori templomot is át kellett adniok a katolikusok részére. Mikola a pásztói református eklézsia filiája lett Ipolybéllal egyetemben.

Összegezve a reformáció elterjedésének Börzsöny—Ipoly-vidéki adatait, a következőket állapíthatjuk meg: az ágostai evangélikus vallás tanait követték, s gyülekezet vagy anyaegyház alakult

Szob, Tölgyes, Börzsöny, Kemence, Palánk, Bél, Szakállos, Lontó, Százd, Visk és Ság településeken. A helvét hitvallás tanításai terjedtek el, és gyülekezetek, anyaegyházak jöttek létre Szob, Mikola, Peröcsény, Palánk, Helemba, Pásztó, Bél és Ság helységeken.

Nem találtunk hitújításra vonatkozó adatokat Nosztra, Damásd, Letkés, Tésa, Bernece, Baráti, Hont, Leléd, Bajta, Szalka, Kiskeszi, Szete, Pereszlény, Gyerk, Hidvég és Tesmag községek esetében.

Településeink mintegy feléről állíthatjuk, hogy a reformáció hosszabb-rövidebb ideig befolyásolta az ott élők vallását, hitét. III. KÁROLY utódai — leánya MÁRIA TERÉZIA (1740-1780) és annak fia, II. JÓZSEF — előtt az egyházak fölött uralkodó állam megteremtésének eszméje lebegett. MÁRIA TERÉZIA valláspolitikájában — noha bizonyos mértékig türelmesnek mutatkozott — az állam vallásának a katolicizmust tekintette, és azt támogatta. A protestánsok helyzete uralkodásának vége felé kezdett javulni. A református egyháztörténet-író ESZE TAMÁS ugyanakkor a XVIII. századot a magyar protestantizmus öldöklő századának tartja: szerinte ekkor, és nem a gályarabok századában vesztett legtöbbet a protestantizmus.

„Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!” — A katolikus egyház helyzete

Az ellenreformáció, azaz a katolikus egyház mozgalma a reformáció visszaszorítására és egyúttal önmaga megújítására, a XVI. század közepén a tridenti (trienti) zsinattal (1545-1563) vette kezdetét. A három szakaszban üléselő zsinat mindenekelőtt dogmatikai döntéseket hozott azokban a kérdésekben, amelyeket a reformáció megtámadott. Lényegében védelmébe vette a korábbi katolikus álláspontot, és elítélte a reformátorok által képviselt tanokat.

A zsinat reformrendeleteket is hozott, és számtalan visszaélést megszüntetett. Eltörölte a búcsúcedulák árusítását, a püspököket és papokat arra kötelezte, hogy székhelyükön tartózkodjanak, megkövetelve a papi hivatáshoz méltó életmódot és ruházatot. Előírta egyházmegyénként papnevelő intézetek (szemináriumok) felállítását, megszabta a papságra készülők tanulmányi-nevelési rendjét, és foglalkozott a szerzetesek fegyelmezésével is. A zsinat szigorú határozatot hozott a házasság felbonthatatlanságának kérdésében is.¹¹

⁸ KÖRÖSY JÓZSEF: *A Felvidék eltótosodása I-II.* Budapest, 1892. II. k. 23. o.

⁹ BOROVSKY, i.m. 366. o.

¹⁰ ESZE, i.m. 244. o. 41. lábjegyzet.

¹¹ Dr. SZÁNTÓ KONRÁD: *A katolikus egyház története II.* k. 123-135. o.

A protestánsok nem fogadták el a zsinati határozatokat, és ezzel a szakadás véglegessé vált a nyugati kereszténységben. Magyarországon az esztergomi érsek szorgalmazására elindított ellenreformáció ugyancsak ebben az időben kezdődött, igazán azonban I. RUDOLF (1576-1608) uralkodása idején erősödött meg. Tetőpontját PÁZMÁNY PÉTER tevékenységét követően I. LIPÓT (1657-1705) alatt érte el, amikor az abszolutisztikus politika az ellenreformációt is bevetette a magyar rendiséggel szembeni célkitűzéseinek végrehajtására. Jóllehet a protestáns egyházak törvényen kívül helyezését még így sem sikerült keresztülvinni, az ellenreformáció mégis elősegítette a katolicizmus XVIII. századi expanzióját.

Az Alsó-Ipoly és a Börzsöny vidéke katolikus vallásgyakorlatát, hitéletét a XVI. században nemcsak a reformáció tanai veszélyeztették. Nagyon súlyos csapásokat szenvedett el a katolikus egyház a török támadások, fosztogatások miatt, a vidék két szerzetesrendjének hanyatlását, pusztulását is a törökök idézték elő.¹²

A **sági premontrei prépostság** Drégely várának 1552. évi török bevételéig tartotta fenn magát. FÉGYVERNEKI FERENC, aki túlélte a mohácsi vétsz, 1534-ig állt a monostor élén. Őt követte NAGYLUCSEI LIPCSEY ORBÁN. Amikor ALI pasa Drégelyt elfoglalta, egy török csapat Ságot is megtámadta. A monostort felgyújtották, és a szerzetesek nagy részét legyilkolták. Az életben maradottak Garamszentbenedekre menekültek. Köztük volt Lázár prépost (1551-57) és utóda POKLOSTÓY MÁTYÁS (1561-1577), az utolsó szerzetes, aki a prépostság javadalmait élvezte. A XVI. század végéig Ság török uralom alatt állt. 1628-tól 1685-ig ismét a török hódoltság területéhez tartozott.

1583-tól a prépostságot különféle világi papoknak adományozták. 1653 táján SZELEPCSÉNYI GYÖRGY, akkori nyitrai püspök nyerte el a sági préposti címet. Amikor 1666-ban SZELEPCSÉNYI esztergomi érsek lett, kieszközölte LIPÓT királynál, hogy a sági prépostság javadalmait a besztercebányai jezsuiták kapják. Ez 1688. december 28-án meg is történt.

A rend nagy építkezésekbe fogott Ságon: a kolostor romjaiból rendbe hozták lakó- és gazdasági épületüket, felépítették a gótikus templomot és az Ipoly kőhidját. A rend ipolysági megtelepedése minden bizonnyal hatással volt a katolikus vallás Alsó-Ipoly menti megerősödésére. A jezsuita rend 1772. évi eltörlése után a sági prépostság volt birtokait az újonnan alapított besztercebányai és rozsnyói püspökségnek adományozta MÁRIA TERÉZIA.

A **márianosztrai pálosok** már közvetlenül a mohácsi csata után érezték a török támadás súlyát. Amikor SZULEJMÁN szultán a győztes csata után Budát megszállta, néhány martalóc török csapat messze vidéket portyázott. A pálosok ekkor Visegrád várába menekültek, ahol csekély számú paraszti segítséggel kitartóan védekeztek. Amint a török 1526 őszén kitakarodott az országból, a pálosok visszatértek Nosztrára, ahol egy ideig háborítatlanul éltek. 1535-ben Bálint, a rend egyetemes főnöke Márianosztrán nagy káptalant tartott.

A török újabb előrenyomulásakor, Drégely el este után a monostor is ki volt téve a török támadásának. 1560-ban még fennállott, ekkor Máté volt a házfőnök. Nemsokára a szerzetesek elköltöztek, a monostort pedig tartozékaival együtt 1570-től 1580-ig a FORGÁCH család birtokolta. Az épület azonban nem állhatott ellen az idők viharainak: csakhamar romba dőlt, és így maradt a szatmári békéig.

1711-ben KURPESZ PÁL perjel irányításával fogtak hozzá a romok eltakarításához, a monostor és a templom felépítéséhez. A helyreállításhoz SZÉCHENYI GYÖRGY esztergomi érsek 17 000 forintot adományozott. Felépült a templom és a kolostor, Czesztochowából pedig elhozták a Fekete Mária kegykép másolatát. Az elkészült templom felszentelésére 1729. szeptember 14-én gróf BERÉNYI ZSIGMOND esztergomi primási oldalkanonok által került sor.

1735-ben a pálos rendet visszahelyezték jogába, és a rend 1782-ben bekövetkezett eltörléséig zavartalanul működhetett Nosztrán. Az 1799. évi kimutatás szerint 24 áldozópap, 10 újoncnövendék és 12 szolgáló testvér (fráter) tartózkodott itt. II. JÓZSEF 1782-ben eltörlölte a pálos rendet, és a nosztrai monostor birtokait a vallásalaphoz csatolták. A templom 1787-től plébániaegyház lett. A monostor 1809-ben a NAPÓLEON ellen felkelő nemesi sereg kórháza, majd 1854-től női fegyház.

Milyen volt a falvakban a katolikus egyház helyzete?

Amikor PÁZMÁNY PÉTER az esztergomi érseki széket 1616-ban elfoglalta, alig volt néhány katolikus pap a vármegyében. 1615-ből Szalka, év megjelölése nélkül Visk plébániáját említi Hont vármegye monográfiája e korból.

1629-ben Nagyszombatban PÁZMÁNY PÉTER katolikus egyházi zsinatot tartott. A zsinat dokumentumainak melléklete, függeléke az a jegyzék, *Appendix*, amely az esztergomi főegyházmegye pappal ellátott, betöltött plébániáit sorolja fel.¹³ A kutatók PÁZMÁNY jegyzékét az 1620-as évekre vo-

¹² CSÁKY KÁROLY: *Isten házai és szolgálói*. Dunaszerdahely, 1993. 23-32. o.

¹³ Közli PÉTERFFY, CAROLUS: *Concilia Ecclesiae Romano-Catholicae in Regno Hungariae celebrata* II. k. Posonii, 1742. 270. o.

natkozóan fenntartással fogadják, az elterjedt vélemény szerint inkább a török hódoltságot megelőző időszakra helytállóak adatai.

A Honti főesperesség területéről, vizsgált községeink közül a következő egyházak szerepelnek az *Appendix*-ben: *Bersen, Bernece, Egyház-Beel, Drégely, Hont, Kemencze, Keszi, Pász-tou, Perechen (Peröcsény), Pereszlén, Szakallos, Szalka, Százd, Szete, Tölgyes, Vámos-Mikola és Visk*, összesen 17 település.

Az előzőekben már láthattuk, hogy ebben az időben az *Appendix*-ben felsorolt települések némelyikén az ágostai és helvét hitvallás gyakorlata is kimutatható. Ezek szerint PÁZMÁNY jegyzéke vagy korábbi állapotokat tükröz, vagy pedig néhány településen a XVII. század elején vallásfelekezeti megosztottság állt fenn.

PÁZMÁNY fellépésével mindenesetre a katolikusok ismét tért foglaltak Hontban. A bíborosérsek halála után, I. LIPÓT uralkodása alatt a pozsonyi vértörvényszék működése volt hatékony eszköz az ellenreformáció kezében. HÖKE LAJOS írásában olvashatjuk, hogy SZELEPCSÉNYI GYÖRGY érsek mentegetőzött a *judicium delegatum* elé idézett protestáns papok előtt: „*nem az ausztriai nemzet az, mely titeket üldöz: hanem az a vörös — Kolonicsra mutatva, — a mint a lelkipásztorokat híveiktől elszakítá: neki esett a pásztor nélkül maradt nyájának, s ugyancsak erőlködik vala őket a maga aklába átterelni.*”¹⁴

Eddigi vizsgálódásunkból ugyancsak kitűnik, hogy a THÖKÖLY-felkelés és a RÁKÓCZI-szabadságharc általában a protestáns vallásúaknak biztosított előnyöket vagy legalább egyenlő esélyeket, míg az abszolutizmus jogalkotása a katolikus egyház pozícióit erősítette.

A katolikus egyház fő törekvése a XVIII. század elején Hontban is a THÖKÖLY-felkelés és a RÁKÓCZI-szabadságharc alatt elfoglalt katolikus templomok visszavételére irányult. 1716-ban JAKLOVICS GYÖRGY palásti plébános, Hont megye alesperese az Alsórakoncán tartott megyegyűlésen a katolikus papság nevében azt követelte, hogy az evangélikusok (ágostai és helvét hitvallásúak) az 1681. esztendei állapotba helyeztessenek vissza. Vidékünket érintő templom-visszakövetelésről nem ejtett szót, ugyanakkor a pásztói és a peröcsényi református iskolában a grammatika oktatásának eltiltását kívánta az alesperes.¹⁵

A panaszok kivizsgálására gróf KOHÁRY ISTVÁN országbírótól nyert eskető paranccsal DVORNIKOVICS MIKLÓS alispán, GOSZTONI FARKAS szolgabíró, BENICKI MÁTYÁS és FOGLÁR IMRE esküdtetek küldettek ki. 55 tanút hallgattak meg, kiknek

vallomásait az 1718-ban Paláston tartott közgyűlésen ismertették.

GREGAN ISTVÁN egegi katolikus lelkész (63 éves) vallotta, hogy Mikola 1681 körül Börzsönyhöz tartozott (leányegyház volt), a börzsönyi templomot pedig báró HELLENBACH vette el a katolikusoktól. Az előzőekben már idéztük a pásztói, mikolai és peröcsényi templomról tett tanúvallomásokat.

A XVIII. század első felében jelentősnek mondható a katolikus expanzió Dél-Hontban. Néhány kisközségben már 100 hívő részére plébániát alapítottak, míg Bernece és Baráti 1300, Hídveg 900, Hont 650 lélekkel filia maradt.

1728-ban a pozsonyi helytartótanács összeírta a protestáns felekezetek papjait.¹⁶ A nagy-honti evangélikus esperességhez RAPKINIDES PÁL ledényi lelkész esperessége alatt 18 anyaegyház tartozott, köztük területünkről egy sem található.

A nógrádi (drégelypalánki) református egyházmegye anyaegyházainak száma mindössze 5 (1650-ben 21!), vidékünkéről Mikola, Pásztó és Peröcsény.

A honti katolikus főesperesség vizitációja 1733-ban történt, mely szerint a vármegye akkor felső és alsó alesperességre oszlott, az előbbihez 21, a másodikhoz 19 plébánia tartozott. Amikor 1779-ben gróf BATHYÁNY JÓZSEF érsek a vármegyében az egyházakat látogatta, a Honti főesperességhez már három alesperesség tartozott. Az egyházlátogatás eredményeképpen felvett jegyzőkönyveket 1783-ban — egyenként csaknem 2000 lapot tartalmazó — három kötetben küldte meg a bíborosérsek a vármegyének. E jegyzőkönyvek szerint a Honti főesperességben 1720 és 1779 közötti időben 36 templom épült. Ezen *canonica visitatio* alkalmával a helvét és ágostai hitvallású felekezetek papjait is meghallgatták. A pásztói és a peröcsényi lelkészt személyesen a primás kérdezte ki Börzsönyben.¹⁷

A XVIII. század végén a következő katolikus plébániákat és filiákat találjuk Dél-Hontban:¹⁸

- **Börzsöny:** 1687-től ismert a plébánosok személye, anyakönyvek 1689-től maradtak fenn. 1782 és 1788 között BATHYÁNY JÓZSEF hercegprimás, földesúr felépítteti a Szent Miklós plébániatemplomot.
- **Tölgyes:** 1647-ből és 1667-1693 között katolikus licenciátusai (egyetemet végzett, de fel nem szentelt egyházi személy, tanító) ismertek. Az anyakönyveket 1706-tól vezetik. Az 1697. évi *canonica visitatio*-ban szereplő temploma a

¹⁶ Közli: HÖKE, i.m. 1090. o.

¹⁷ HÖKE, i.m. 1090-1093. o.

¹⁸ CSÁKY KÁROLY: i.m. és *A Dunától a Szitnyáig*. Révkomárom, 2003.

¹⁴ HÖKE, i.m. 1066. o.

¹⁵ Lásd: HÖKE, i.m. 1067-1068. o.

- XVI. században épülhetett. Ennek helyén emelték a XVIII. század végén a jelenlegi templomot.
- **Letskés:** a reformáció idején is katolikus maradt. 1676-ban licenciátusa BOROSTYÁNI GYÖRGY. Tölgyes filiája. Középkori eredetű torony nélküli templomát a káptalan 1737 körül rendbe hozatta, beboltoztatta.
 - **Ipolydamásd:** Szob filiája. Középkori temploma az 1732-es *canonica visitatio* szerint a várban állt. Újabb temploma 1779 után épült.
 - **Szob:** 1714-ben licenciátus. A plébánosok személye 1716-tól ismert, anyakönyveit 1717-től vezetik. 1775 és 1778 között épült templomát Szent László tiszteletére szentelték.
 - **Márianosztra:** anyakönyveit 1712-től vezetik, a plébániát 1784-ben alapították. Templomát 1711 és 1729 között építették át, védőszentje Nagyboldogasszony.
 - **Helemba:** plébániáját 1793-ban alapították, előtte Szob leányegyháza. Szent Imre tiszteletére épült templomát 1769-ben szentelték fel.
 - **Leléd:** Szalka filiája. Templomát 1752-1774 között építették.
 - **Bajta:** plébániáját 1785-ben alapították, előtte Szalka filiája. Templomát XVIII. századbeli barokk kápolnából alakították ki.
 - **Szalka:** 1600 előtti hitéletéről azt állítják, hogy lelkészi lak hiányában az istentiszteletet a nosztrai pálos szerzetesek végezték. A plébániát 1615-ben állították helyre, anyakönyveket 1696-tól vezetnek. A Szűzanya mennybemene telének tiszteletére épült temploma a XVIII. század második feléből való.
 - **Kiskeszi:** Tölgyes leányegyháza. Középkori templomát az 1700-as évek közepén megnagyobbították.
 - **Ipolypásztó:** katolikus lakossága Börzsöny filiáját alkotja. A helvét hitvallású lakosoknak odaítélt templom a katolikusoknak is szolgál.
 - **Bél:** katolikus hívői Szakállos leányegyházát alkotják. Szent Márton tiszteletére szentelt templomuk 1714-ben épült.
 - **Ipolyszakállos:** plébánosainak személye 1701-től ismert, az anyakönyvek 1714-től maradtak fenn. Temploma a XVII. században épült, Jézus legszentebb nevének tiszteletére szentelt.
 - **Lontó:** Szakállos filiája. Szent Anna tiszteletére szentelt temploma a XVIII. század első felében épült.
 - **Szete:** plébániáját 1787-ben alapították, előtte Szakállos leányegyháza volt. Szent László-temploma 1731-ben épült.
 - **Százd:** 1773-ig Szakállos filiája, utána Deménd leányegyháza.
 - **Ipolyvisk:** anyakönyvei 1727-től maradtak fenn. Templomát 1700-ban újíttották fel.
 - **Pereszlény:** plébániáját 1787-ben alapították. Temploma a XVI. század elején épült.
 - **Gyerk:** anyakönyvei 1808-tól maradtak fenn. Szent Katalin-temploma 1770-ben épült.
 - **Ság:** plébánosai 1630-tól ismertek, az anyakönyveket 1676-tól vezetik. Nagyboldogasszony tiszteletére szentelt plébániatemploma 1734-ben épült.
 - **Tesmag:** katolikus temploma 1758-ban épült, védőszentje Szűz Mária.
 - **Ipolyhídvég:** a XVIII. században az esztergomi érsek birtoka.
 - **Drégelypalánk:** anyakönyvei 1710-től maradtak fenn. Temploma 1734-ben épült.
 - **Hont:** Drégelypalánk filiája. Temploma 1776-ban épült.
 - **Bernece és Baráti:** Kemence filiája.
 - **Kemence:** anyakönyvei 1694-től ismertek. Temploma 1769-ben épült, 1804-ben ledőlt.
 - **Tésa:** Kemence filiája. Temploma 1775-ben épült.
 - **Mikola:** anyakönyveit 1787-től vezetik, előtte Börzsöny filiája. 1787-től helyi káplánok látják el a szolgálatot. Szent Mária Magdolna tiszteletére szentelt templomát 1752-ben herceg ESTERHÁZY PÁL ANTAL kegyúr építtette.
- A katolikus felekezet alsó-Ipoly-völgyi megerősödését a XVIII. században igen érzékletesen jelzik a templomépítések: az 1700-as években 16 katolikus templom épült településeinken (a XVII. században egy, a XVI.-ban kettő), továbbá négyet felújítottak illetve újjáépítettek.
- Az esztergomi érseki és káptalani javakat a mohácsi csata után sok vihar érte. A birtokok legnagyobb része az Ipoly, Garam és a Duna között terült el, így csakhamar a török hódoltság körébe estek, és egészen Esztergom, illetve Buda visszafoglalásáig a török hatalmában maradtak. Egy 1648-ban kelt összeírás szerint az érseké volt Szete.
- A török kiűzése után az esztergomi érsek és káptalan visszanyerte ősi birtokait, a közbejött szabadságharc miatt a birtokviszonyok rendezése azonban a XVIII. századra maradt. Településeinket ez a következőképpen érintette: az esztergomi érsek birtokai a drégelypalánki uradalmat alkották, melyhez Börzsöny, Bajta, Baráti, Bernece, Kemence, Leléd, Hídvég, Hont, Drégelypalánk, Szete tartozott; az esztergomi káptalannak földesúri joga Baráti, Ipolydamásd, Gyerk, Helemba, Kiskeszi, Letskés, Szob és Tölgyes községekre terjedt ki.

Kép—Tár

Utolsó rovatunk célja, hogy a beszámolók, cikkek alkalmával elő nem került képek segítségével további betekintést nyújtsanak gyülekezeteink életébe, az elmúlt időszak eseményeibe.

Adventi est: BENCSIK TIBOR

Adventi est: DETRE JÁNOS

Lelkészülés Felsőpetényben

Lelkészülés Felsőpetényben

MÉGTÉRT ÁRON VIKTOR ÉS VIVIEN keresztelője

MÉGTÉRT ÁRON VIKTOR ÉS VIVIEN keresztelője

ALFÖLDI HANNA keresztlője Felsőpetényben

ALFÖLDI HANNA keresztlője Felsőpetényben

Szentesti gyermekműsor Felsőpetényben:

Ökumenikus imahét Felsőpetényben:

Ökumenikus imahét Ipolyvecén:

SÁNDOR FRIGYES vendégszolgálati

LASZLI BEÁTA szupplikációja:

Böjti estek: BABKA LÁSZLÓ

Böjti estek: HANA SEVEČKOVA

Konfirmáció Ipolyvecén:

Bibliai Nap Felsőpetényben:

A résztvevők

Az előadók (fórumbeszélgetés)

Akadályverseny:
eredményhirdetésre várva az iskola udvarán

Keresztút—Levél
 A Felsőpetényi
 és Ipolyvecei
 Evangélikus Gyülekezetek
 Hírlevele
 Csak belső használatra!

Következő számunk várhatóan
2009 tavaszán jelenik meg.